DZIAŁ URZĘDOWY.

TREŚĆ.

Str.

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Suprema Sacra Congregatio S. Officii:

89. Decretum: Sac. F. Griese declaratur excommunicatus vitandus . . 171
90. Decretum: Damnantur opera Alafridi Loisy 172

S. Congregatio Rituum:

91. Variationes faciendae in rubricis Breviarii et Missalis Romani . . 173

USTAWY, DEKRETY I ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

92. Dekret Prezydenta R. P. z dn 24.XI. 1937 r. o znakach wojska i marynarki wojennej 177

BISKUP POLOWY WOJSK POLSKICH

Nr 11.

WARSZAWA
22 LISTOPADA
1938 R.

ROZKAZ WEWNĘTRZNY

DO KATOLICKIEGO DUCHOWIEŃSTWA WOJSKOWEGO W POLSCE

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

SUPREMA SACRA CONGREGATIO S. OFFICII

89.

DECRETUM

Sacerdos Franciscus Griese, ex Archidioecesi Paderbornensi et in praesens commorans in Civitate Bonaerensi, declaratur excommunicatus vitandus.

(AAS, v. XXX, nr 9, p. 265).

Feria IV, die 13 Iulii 1938

Cum sacerdos Franciscus Griese, qui in haeresim miserrime incidit et matrimonium, ut aiunt, civile attentavit, eo usque devenerit ut opuscula et libros in vulgus ederet, in quibus, tamquam acerrimus propugnator doctrinarum nuperrime quoque ab Ecclesia damnatarum, fideles ad defectionem a fide christiana excitare et ad rebellionem contra Supremam Ecclesiae Auctoritatem incitare conatur; cumque, iussu huius Sancti Officii ab Ordinario Bonaerensi citatus, ei se sistere renuerit et contumax remanserit, E.mi ac Rev.mi D.ni Cardinales, rebus fidei et morum tutandis

praepositi, in plenario conventu eiusdem Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii diei 13 Iulii 1938, praehabito DD. Consultorum voto, praefatum Sacerdotem Franciscum Griese declararunt incursum en excommunicationem ad normam cann. 2314, § 1, n. 1°, § 2 et 2388, § 1, necnon in irregularitatem ex delicto ad normam can. 985, 1°, 3°; attenta vero ipsius pervicacia et inaudita impietate, decreverunt eum habendum esse tamquam nominatim et expresse excommunicatum vitandum ad normam can. 2258, § 2, cum omnibus iuris effectibus, monitis christifidelibus de prohibitione cum eodem Sacerdote communionem habendi iuxta can. 2267.

Et in sequenti Feria V, die 14 Iulii 1938, Ss.mus D. N. D. Pius Divina Providentia Pp. XI, in solita audientia Exc.mo ac Rev.mo Domino Adsessori Sancti Officii impertita, relatam Sibi hanc E.morum Patrum resolutionem adprobavit, confirmavit et publici iuris fieri iussit.

Datum Romae, ex Aedibus Sancti Officii, die 21 Iulii 1938.

R. PANTANETTI, Supr. S. Congr. S. Officii Notarius.

90.

DECRETUM

Damnantur opera Alafridi Loisy.

(AAS, v. XXX, Nr 9, p. 266).

Feria IV, die 20 Iulii 1938

In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii E.mi ac Rev.mi Domini Cardinales, rebus fidei ac morum tutandis praepositi, audito RR. DD. Consultorum voto et habito prae oculis decreto diei 1 Iunii 1932 quo proscripta fuerunt *opera omnia* Alafridi Loisy usque ad illum annum publici iuris facta, damnarunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendos mandarunt libros eiusdem auctoris ab anno 1932 editos, qui sequuntur:

La religion d'Israël, troisième édition;
La naissance du christianisme;
Le Mandéisme et les origines chrétiennes;

Y a-t-il deux sources de la Religion et de la Morale?
Remarques sur la littérature épistolaire du Nouveau Testament;
Les origines du Nouveau Testament ;
Georges Tyrrell et Henri Brémond;
La crise morale du temps présent et l'éducation humaine.

Et sequenti Feria V, die 21 eiusdem mensis et anni, Ss.mus D. N. Pius Divina Providentia Pp. XI. in solita Audientia Exc.mo ac Rev.mo D. Adsessori S. Officii impertita, relatam Sibi E.morum Patrum resolutionem adprobavit, confirmavit et publicari iussit.

Datum Romae, ex Aedibus S. Officii, die 26 Iulii 1938.

R. PANTANETTI, Supr. S. Congr. S. Officii Notarius.

S. CONGREGATIO RITUUM.

91.

VARIATIONES
Faciendae in rubricis Breviarii et Missalis Romani

(AAS, v. XXX, Nr 10, p. 292).

Edita nuperrime a Sacra Paenitentiaria Apostolica nova Collectione precum et piorum operum, quae a Sancta Sede indulgentiis ditata sunt, ut ampliores istae largitiones suis quibusvis locis adnotarentur, abrogatis veteribus concessionibus, Sacra Rituum Congregatio, vigore facultatum sibi a Sanctissimo Domino Nostro Pio Papa XI tributarum, sequentes variationes in rubricis Breviarii et Missalis Romani faciendas esse decrevit:

I — IN BREVIARIO ROMANO

1. In initio, post verba: *Ordinarium Divini Officii iuxta Ritum Romanum persolvendi,* ponatur haec rubrica:

Clericis in sacris constitutis, qui integrum divinum Officium, quamvis in partes distributum, coram Ss.mo Sacramento, sive publicae adorationi exposito sive in tabernaculo adservato, devote recitaverint, conceditur: Indulgentia plenaria, si praeterea sacramentalem confessionem instituerint, ad

eucharisticum Convivium accesserint et ad mentem Summi Pontificis oraverint. Pius Pp. XI, 23 Octobris 1930.

Iis vero, qui divinum Officium coram Ss.mo Sacramento, ut supra, ex parte tantum recitaverint, conceditur: Indulgentia quingentorum dierum pro unaquaque hora canonica. Pius Pp. XI, 18 Maii 1933.

Iisdem autem clericis, qui divinum Officium in alias preces commutatum rite obtinuerint, si preces eiusmodi coram Ss.mo Sacramento, uti supra, devote recitaverint, conceditur: Indulgentia plenaria, additis sacramentali confessione, sacra Communione et oratione ad mentem Summi Pontificis. Pius Pp. XI, 7 Novembris 1932.

2. In eodem Ordinario, rubrica praemissa Orationi *Aperi Domine,* mutetur in aliam:

Antequam inchoëtur Officium laudabiliter dicitur, sub singulari semper numero, sequens Oratio; pro qua Summus Pontifex Pius Pp. XI sub die 17 Novembris 1933 Indulgentiam trium annorum concessit.

3. Item in eodem Ordinario rubrica Orationi *Sacrosanctae* praeposita, mutetur in aliam:

Cum expletum fuerit Officium, laudabiliter dicitur sequens Oratio; pro qua Summus Pontifex Pius Papa XI sub die 1 Decembris 1933 indulgentiam trium annorum cencessit. Praeterea Clericis in sacris constitutis et Sacerdotibus eam devote post Officium recitantibus Summus Pontifex Leo X defectus et culpas in eo persolvendo ex humana fragilitate contractas, indulsit. Dicitur autem flexis semper genibus in privata etiam recitatione, praeter quam ab iis, qui ob certam infirmitatem vel gravioris impedimenti causam nequeant genuflectere.

II — IN MISSALI ROMANO

Rubricae de indulgentiis appositis ad Orationes pro opportunitate dicendas ante Missae celebrationem reformentur ut sequitur:

1. Ante antiphonam *Ne reminiscaris:*

Quilibet Sacerdos, ex concessione Pii Pp. XI, sub die 3 Octobris 1936, lucrari potest: Indulgentiam quinque annorum, si ante Missae celebrationem, recitet Psalmos 83, 84, 85, 115 et 129 cum adnexa antiphona, versiculis et Oremus ut infra; plenariam, si per integrum mensem praedictas preces quotidie recitaverit, additis confessione sacramentali et oratione ad Summi Pontificis mentem.

2. Post inscriptionem *Oratio S. Ambrosii Episcopi* et ante verba *Die Dominica* inseratur rubrica:

Indulgentia trium annorum pro qualibet ex sequentibus orationibus S. Ambrosii si in die assignata recitetur. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

3. Ante aliam orationem S. Ambrosii *Ad mensam* reformetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

4. Ante orationem S. Thomae *Omnipotens sempiterne Deus* sic reformetur rubrica:

Indulgentia trium annorum; plenaria, dummodo quotidiana orationis recitatio in integrum mensem producta fuerit et praeterea sacramentalis confessio, alicuius ecclesiae vel publici oratorii visitatio et ad mentem Summi Pontificis preces additae fuerint. Pius PP. XI, 10 Decembris 1936.

5. Ante orationem ad B. Mariam V. *O Mater pietatis* ita mutetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

6. Ante orationem ad S. Ioseph *O felicem virum* mutetur rubrica ut infra:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

7. Ante orationem ad omnes Angelos et Sanctos *Angeli, Archangeli* sic mutetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

8. Ante orationem ad Sanctum, *O Sancte N.*, in cuius honorem Missa celebratur, mutetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

9. Ad declarationem intentionis ante Missam *Ego volo* ponatur rubrica.

Indulgentia quingentorum dierum. Pius Pp. XI, 12 Iulii 1935.

Rubricae de indulgentiis appositis ad Orationes post Missae celebrationem vel recitandas iuxta *Ritum serv. in celebr. Missae* (tit. XII, n. 6) vel pro opportunitate dicendas, reformentur ut sequitur:

1. Ante antiphonam *Trium puerorum* mutetur rubrica:

Quilibet Sacerdos, ex concessione Pii XI sub die 3 Octobris 1936, lucrari potest: Indulgentiam quinque annorum, si post Missam celebratam, recitet Canticum Trium puerorum et Psalmum 150 cum adnexa antiphona, versiculis et *Oremus* ut infra; plenariam, si per integrum mensem praedictas preces recitaverit, accedente sacramentali confessione et oratione ad mentem Summi Pontificis.

2. Ante orationem S. Thomae *Gratias tibi ago* inseratur rubrica:

Indulgentia trium annorum; plenaria, oratione quotidie in integrum mensem pie reiterata et additis sacramentali confessione, alicuius ecclesiae vel publici oratorii visitatione et precibus ad Summi Pontificis mentem. Pius Pp. XI, 22 Novembris 1934.

3. Ante orationem S. Bonaventurae *Transfige* inseratur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

4. Ante rhythmum S. Thomae *Adoro te devote* mutetur rubrica:

Indulgentia quinque annorum; plenaria suetis conditionibus, quotidiana rhythmi recitatione in integrum mensem producta. Pius Pp. XI, 12 Martii 1936.

5. Ante aspirationes *Anima Christi* reformetur rubrica:

Indulgentia septem annorum, si Sacerdos post Missam invocationes pie recitaverit; trecentorum dierum toties quoties; plenaria suetis conditionibus, dummodo quotidie per integrum mensem invocationum recitatio devote peracta fuerit. Pius Pp. IX, 9 Ianuarii 1854.

6. Ad oblationem sui *Suspice, Domine* reformetur rubrica:

Indulgentia trium annorum; plenaria suetis conditionibus, si quotidie per integrum mensem actus oblationis devote recitatus fuerit. Pius Pp. XI, 4 Decembris 1932.

7. Ante orationem ad D. N. I. C. Crucifixum *En ego* mutetur rubrica:

Indulgentia decem annorum; plenaria recitantibus post Missam et orantibus ad mentem Summi Pontificis. Pius Pp. XI, 2 Februarii 1934.

8. Ad aliam orationem *Obsecro te* sic reformetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. IX, 11 Decembris 1846. Insuper hanc orationem recitanti flexis genibus, nisi impediatur, conceditur remissio defectuum et culparum in celebratione Missae ex humana fragilitate contractarum. Pius Pp. X, 29 Augusti 1912.

9. Ad orationem ad B. Mariam V. *O Maria, Virgo et Mater,* reformetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

10. Ante orationem ad S. Ioseph *Virginum custos* ponatur rubrica:

Indulgentia trium annorum; plenaria suetis conditionibus, oratione quotidie per integrum mensem pia mente iterata. Pius Pp. XI, 18 Maii 1936.

11. Ante orationem ad Sanctum, *Sancte N.*, in cuius honorem Missa celebrata est, reformetur rubrica:

Indulgentia trium annorum. Pius Pp. XI, 3 Octobris 1936.

Datum Romae, ex Secretaria S. Rituum Congregationis, die 1 Augusti 1938.

C. Card. *LAURENTI*, Praefectus.

L. † S. *A. CARINCI*, Secretarius.

USTAWY, DEKRETY I ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

92.

DEKRET

Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1937 r. o znakach wojska i marynarki wojennej.

(Dz. U. R. P. z dn. 28.I.1938 r., Nr 5, poz. 32).

Na podstawie art. 63 ust. (1) ustawy konstytucyjnej oraz zgodnie z dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 maja 1936 r. o sprawowaniu zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi i organizacji naczelnych władz wojskowych w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 286) postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Przepisy wstępne.

Art. 1. Znakami wojska i marynarki wojennej są:

a) w wojsku: sztandar, flaga i szachownica lotnicza;

b) w marynarce wojennej: bandera wojenna, znak dowódcy okrętu i proporzec marynarki wojennej; statki powietrzne i porty lotnictwa marynarki wojennej używają znaków wojska.

Art. 2. Poza wymienionymi w art. 1 znakami wojska i marynarki wojennej stosuje się:

a) w wojsku: oznaczenia wojskowe (odróżnienia i wyróżnienia), do których zalicza się proporce i buńczuki, znaki dowódców, znaki oddziałowe, chorągiewki, płomienie itp.;

b) w marynarce wojennej: oznaczenia marynarki wojennej, do których zalicza się flagi i proporczyki dowódców oraz inne flagi i proporczyki.

Art. 3. Minister Spraw Wojskowych — a co do marynarki wojennej, z jego upoważnienia, szef Kierownictwa Marynarki Wojennej — ustala wzory znaków wymienionych w art. 2, oraz określa rozkazem te formacje wojska i marynarki wojennej, którym służy prawo do posiadania tych znaków.

Art. 4. Minister Spraw Wojskowych — a co do marynarki wojennej, z jego upoważnienia, szef Kierownictwa Marynarki Wojennej:

a) nadaje, z wyjątkiem sztandarów, wszelkie znaki stosowane w wojsku i marynarce wojennej;

b) określa rozkazem warunki i sposoby używania wszelkich znaków wojska i marynarki wojennej.

Art. 5. Nazwa „sztandar“ i „bandera wojenna“ oraz wzór tych znaków, ustalony w dekrecie niniejszym, przysługuje wyłącznie znakom używanym przez wojsko i marynarkę wojenną.

Art. 6. Ustalone w dekrecie niniejszym lub w przepisach na jego podstawie wydanych znaki wojska i marynarki wojennej korzystają z ochrony przewidzianej ustawowo dla godeł państwowych.

Rozdział II.

Znaki wojska.

A. Sztandary.

Art. 7. Sztandar jest widomym znakiem uosabiającym Państwo Polskie; jest symbolem najwyższych wartości ducha i ciała, których Polska wymaga od swych żołnierzy.

Art. 8. (1) Prawo do posiadania sztandaru służy formacjom liniowym wojska, liniowym oddziałom lądowym marynarki wojennej oraz szkołom kształcącym na oficerów służby stałej lub podoficerów zawodowych.

(2) Sztandary nadaje Prezydent Rzeczypospolitej jako Zwierzchnik Sił Zbrojnych na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 9. Sztandar składa się z płatu, orła, drzewca i kokardy.

Art. 10. (1) Płatem sztandaru jest tkanina biała w kształcie kwadratu, na której obu stronach znajduje się krzyż kawalerski wykonany z tkaniny czerwonej (barwy cynobru). Jeden bok płatu przytwierdza się do drzewca. Boki sztandaru, z wyjątkiem boku przytwierdzonego do drzewca obszyte są frędzlą barwy jasnego złota szerokości 5 cm.

(2) Na prawej stronie płatu (wzór Nr 1) [1]) tj. ze stanowiska patrzącego na lewo od drzewca, pośrodku krzyża kawalerskiego znajdują się dwie gałązki wawrzynu ułożone w kształcie wieńca. Pośrodku wieńca mieści się orzeł państwowy. Pomiędzy ramionami krzyża kawalerskiego w rogach płatu są umieszczone mniejsze wieńce z wawrzynu, a w ich polach numery formacji, albo — zamiast numeru — inicjały (emblematy) formacji.

(3) Na lewej stronie płatu (wzór Nr 2), pośrodku krzyża kawalerskiego znajduje się wieniec, taki sam jak na prawej stronie płatu, a w wieńcu trzywierszowy napis: „Honor i Ojczyzna". Pomiędzy ramionami krzyża, w rogach płatu znajdują się mniejsze wieńce, jak na prawej stronie płatu, lub tarcze; w wieńcach lub na tarczach mogą być umieszczane numery lub emblematy formacji, inicjały szefa formacji, wizerunki świętych, herby lub godła miejscowości związanych z historią formacji itp. Na ramionach krzyża kawalerskiego mogą być umieszczane nazwy miejscowości i daty związane z historią formacji. Emblematy, symbole itp., umieszczane stosownie do decyzji Ministra Spraw Wojskowych w wieńcach lub na tarczach, a także napisy na ramionach krzyża haftowane są według wzorów zatwierdzanych przez Ministra Spraw Wojskowych.

---

[1]) W Rozk. Wewn. wzorów nie przedrukowano.

Art. 11. (1) Orzeł przedstawiony jest w pozycji siedzącej, głowę trzyma zwróconą w prawo; na głowie umieszczona jest korona, skrzydła są rozchylone i wzniesione ku górze; szponami opiera się o graniastą podstawę. Na przedniej ścianie podstawy umieszcza się numer formacji albo — zamiast numeru — inicjały (emblematy) formacji.

(2) Orzeł i podstawa są wykonane z białego metalu (srebra); korona, dziób i szpony są złocone.

(3) Wysokość orła z podstawą wynosi 25 cm, samej podstawy 6 cm, długość podstawy 9 cm, szerokość 4,5 cm.

Art. 12. Drzewce, długości 2,5 m jest sporządzone z drzewa toczonego i politurowanego. Na jednym jego końcu umieszczony jest orzeł z podstawą, na drugim metalowe stożkowate okucie.

Art. 13. (1) Kokarda jest uwiązana ze wstęgi o barwach państwowych, końce jej zwisają swobodnie i są obszyte, jak boki płatu, frędzlą. Na wstędze może być wyhaftowana dewiza formacji, której brzmienie i wzór zatwierdza Minister Spraw Wojskowych. Kokardę umieszcza się na drzewcu, poniżej podstawy z orłem po prawej stronie płatu.

(2) Na sztandarach formacji odznaczonych krzyżem orderu wojennego „Virtuti Militari" jest umieszczona pod kokardą o barwach państwowych druga kokarda uwiązana ze wstęgi orderu wojennego „Virtuti Militari" I klasy. Końce wstęgi są obszyte frędzlą, jak wstęgi o barwach państwowych. Układ kokard równoległy. Szerokość wstęgi wynosi 10 cm. Na drzewcu sztandaru między pierwszym a drugim gwoździem od góry przytwierdzony jest krzyż orderu wojennego „Virtuti Militari" klasy V (wzór Nr 3).

Art. 14. (1) Na sztandarze formacji, której został nadany order zagraniczny, mogą być za zezwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej umieszczone oznaki (kokarda, krzyż) tego orderu.

(2) Oznaki orderu zagranicznego umieszcza się na sztandarze w ten sam sposób, jak oznaki orderu wojennego „Virtuti Militari". O ile sztandar posiada już oznaki orderowe, oznaki nowego orderu umieszcza się pod oznakami orderu otrzymanego poprzednio.

Art. 15. Wymiary płatu sztandaru, oraz ilość gwoździ służących do przytwierdzania płatu do drzewca ustala się następująco:

a) dla formacyj piechoty, lotnictwa, saperów oraz dla nie wymienionych pod lit. b) wszelkich innych formacyj wojskowych, tudzież dla wszelkich szkół kształcących kandydatów na oficerów służby stałej i podoficerów zawodowych, nie wymienionych poniżej pod lit. b), — bok płatu sztandaru wynosi 1 m, — ilość gwoździ 21;

b) dla formacyj kawalerii, artylerii, broni pancernych i wojsk łączności oraz dla szkół, kształcących kandydatów na oficerów służby stałej i podoficerów zawodowych tych broni,— bok płatu sztandaru wynosi 65 cm, ilość gwoździ 16.

B. Flagi wojska.

Art. 16. Rozróżnia się następujące flagi wojska:

a) flaga wojskowych statków żeglugi śródlądowej,

b) flaga wojskowych portów lotniczych oraz wojskowa flaga balonowa.

Art. 17. (1) Flagą wojskowych statków żeglugi śródlądowej (wzór Nr 4) jest płat tkaniny o barwach państwowych, w kształcie prostokąta. Pośrodku białego pasa umieszczony jest herb państwowy. Na pasie czerwonym flagi umieszczone są w kolorze czarnym dwie skrzyżowane kotwice.

(2) Do krótszego boku flagi wszyta jest linka służąca do umocowania i podnoszenia flagi.

(3) Stosunek szerokości do długości płatu wynosi 1:2½. Stosunek wysokości herbu państwowego do szerokości płatu wynosi 1 : 3, stosunek wysokości kotwicy do szerokości płatu wynosi 1 : 4.

Art. 18. (1) Flagą wojskowych portów lotniczych oraz wojskową flagą balonową (wzór Nr 5) jest płat tkaniny o barwach państwowych w kształcie prostokąta. Pośrodku białego pasa jest umieszczony herb państwowy. Na białym pasie jest umieszczona również szachownica lotnicza wedle wzoru Nr 6.

(2) Do krótszego boku flagi wszyta jest linka służąca do umocowania i podnoszenia flagi.

(3) Stosunek szerokości do długości płatu wynosi 5 : 8. Stosunek wysokości herbu państwowego i szachownicy lotniczej do szerokości płatu wynosi 2 : 5.

C. Szachownica lotnicza.

Art. 19. (1) Do oznaczenia wojskowych samolotów i balonów służy szachownica lotnicza (wzór Nr 6).

(2) Szachownica lotnicza jest to kwadrat podzielony na cztery równe pola, z których lewe górne i prawe dolne są barwy czerwonej z obwódką białą, a pozostałe — barwy białej z obwódką czerwoną. Stosunek obwódek do pola wynosi 1 : 5.

Rozdział III.

Znaki marynarki wojennej.

A. Bandera wojenna.

Art. 20. Polska bandera wojenna uosabia Państwo Polskie. Jest ona symbolem najwyższych wartości ducha i ciała, których Ojczyzna wymaga od swej marynarki wojennej. Podniesiona na właściwym miejscu na okręcie lub na statku wcielonym do marynarki wojennej, jest widomym znakiem przynależności okrętu lub statku do Polskiej Marynarki Wojennej.

Art. 21. Prawo do posiadania bandery wojennej służy okrętom oraz statkom wcielonym do marynarki wojennej.

Art. 22. (1) Bandera wojenna (wzór Nr 7) jest płatem tkaniny o barwach państwowych w kształcie prostokąta z wcięciem trójkątnym w jednym z krótszych boków. Pośrodku białego pasa w połowie odległości pomiędzy bokiem bez wcięcia, a wcięciem, umieszczony jest herb państwowy.

(2) Stosunek szerokości do całkowitej długości wynosi 5 : $10^1/_2$, głębokość wcięcia jest równa połowie szerokości prostokąta. Stosunek wysokości herbu państwowego do szerokości prostokąta wynosi 2 : 5.

(3) Do boku płatu bez wcięcia, jest wszyta linka służąca do umocowania i podnoszenia bandery.

B. Znak dowódcy okrętu.

Art. 23. (1) Znak dowódcy okrętu (wzór Nr 8) służy dla oznaczenia okrętu lub statku wcielonego do marynarki wojennej, będącego w kampanii i pozostającego pod dowództwem oficera marynarki wojennej.

(2) Znakiem tym jest wstęga o barwach państwowych z głębokim wcięciem na końcu oraz krzyżem kawalerskim w części wstęgi przy maszcie. W środku krzyża znajduje się okrągła tarcza. Ramiona krzyża i pół tarczy, znajdujące się na białym pasie, są czerwone, a ramiona i pół tarczy na czerwonym pasie — białe.

(3) Stosunek szerokości do długości znaku wynosi 1 : 25; wysokość krzyża kawalerskiego w stosunku do szerokości znaku 1 : 2.

(4) Do wstęgi w jej części bez wcięcia jest wszyta linka służąca do umocowania i podnoszenia znaku.

C. Proporzec marynarki wojennej.

Art. 24. (1) Proporzec marynarki wojennej (wzór Nr 9) jest to płat tkaniny o barwach państwowych w kształcie prostokąta.

(2) Pośrodku płatu umieszczony jest krzyż kawalerski, którego ramiona położone na białym polu są czerwone, a na czerwonym polu — białe. Okrągła tarcza w środku krzyża jest czerwona. Na tarczy tej znajduje się ramię zbrojne (ręka z mieczem). Ramię z mieczem zwrócone jest w stronę od masztu.

(3) Stosunek pionowej szerokości do poziomej długości wynosi 5 : 6, stosunek wysokości krzyża kawalerskiego do pionowej szerokości płatu wynosi 4 : 5.

(4) Do boku płatu jest wszyta linka służąca do umocowania i podnoszenia proporca.

(5) Prawo do proporca marynarki wojennej służy okrętom oraz statkom wcielonym do marynarki wojennej według zasad określonych przez szefa Kierownictwa Marynarki Wojennej.

Rozdział IV.

Przepisy końcowe.

Art. 25. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. R. P. Nr 115, poz. 980), zmienionym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 629), ustawą z dnia 14 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 246) i ustawą z dnia 3 marca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 111) wprowadza się zmiany następujące:

a) uchyla się art. 6 — 11 i ust. ost. art. 26;

b) tytuł rozporządzenia otrzymuje brzmienie:

> „Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach i pieczęciach";

c) tytuł III otrzymuje oznaczenie: „Tytuł III. Flagi i bandery".

Art. 26. Wprowadzone przed wejściem w życie dekretu niniejszego znaki wojska i marynarki wojennej (chorągwie i sztandary oddziałów wojskowych), jak również wizerunki orła państwowego na nich nie ulegają zmianie.

Art. 27. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych.

Art. 28. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. MOŚCICKI.*

Minister Spraw Wojskowych: *KASPRZYCKI.*

+ Józef Gawlina

Biskup Polowy Wojsk Polskich.

Warszawa, dnia 22 listopada 1938 r.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

TREŚĆ.

Str.

KAZANIA I PRZEMÓWIENIA:

Kazania na uroczystości poświęcenia lub wręczenia sztandarów wojskowych:

1. „Kazanie na poświęcenie sztandaru i oficerską promocję Szkoły Podchorążych Lotnictwa". *Biskup Józef Gawlina* . . 427
2. „Kazanie na poświęcenie sztandarów artylerii i broni pancernej". *Biskup Józef Gawlina* 432
3. „Kazanie na poświęcenie sztandarów artylerii". *Biskup Józef Gawlina* 434
4. „Kazanie na poświęcenie sztandaru 3 Samodzielnego Batalionu Piechoty". *Biskup Józef Gawlina* 437
5. „Przemówienie na święcie wręczenia sztandaru 7 p. a l." *O. A. Jędrzejewski, Paulin* 439
6. „Przemówienie na uroczystość poświęcenia sztandarów artylerii". *Ks. dr E. Nowak* 442
7. „Kazanie na poświęcenie sztandarów artylerii". *Ks. dr A. Zapała* 448
8. „Przemówienie podczas uroczystości wręczenia sztandaru „Dywizjonowi Artylerii Lekkiej" *Ks.* *** 450

POGADANKI:

„O przysiędze wojskowej w ogólności". Pogadanka z rekrutami. *Ks. F. Juszczyk* 453

KRONIKA DUSZPASTERSTWA WOJSKOWEGO 464

BISKUP JÓZEF GAWLINA.

KAZANIE NA POŚWIĘCENIE SZTANDARU I OFICERSKĄ PROMOCJĘ SZKOŁY PODCHORĄŻYCH LOTNICTWA.

Wygłoszone dn. 0.X. 1937 r. w Dęblinie podczas uroczystości X-lecia Szkoły Podchorążych Lotnictwa.

Panie Marszałku!
Podchorążowie!

Bohater dramatu nordyckiego, Peer Gynt chce zostać cesarzem i cesarską posiąść koronę. Jest młody, ambitny i zdolny. Lecz dziwnej mądrości życiowej nauczył go Mefistofeles Północy, ów „Wielki Krzywy“, który głosi zasadę zwycięstwa bez walki: „Obejdź trudności — nigdy odrazu — nigdy naprzełaj“. I tą zasadą kieruje się Peer Gynt przez całe życie. Zamyka uszy, „by się w nie żmija nie dostała, ta co mu każe trując życie, oddać się sprawie całkowicie“. Nie chce być ryzykantem, w niczym się nie angażuje. Chce być tylko widzem, a nie współtwórcą historii. Na czyny bohaterów, na męki Świętych Pańskich, na zmaganie się państw chce patrzeć i patrzy chętnie, lecz z bezpiecznej schroni. Stale podkreśla, że chce być sobą. Z życia zbiera śmietankę, poprzestając na sobie — podjadek i sobek. Złorzeczą mu czyny niespełnione za zdradę na nich dokonaną. I tak idzie przeciw treści swego powołania. Zniweczył znak, który Bóg mu wypisał na skroni. Miast korony cesarskiej zyskuje koronę z najcudniejszej słomy.

Raz tylko, już jako starzec chory na duszy, z dalekiego świata wracając do chaty, zrywa się do czynu:

„Obejdź!“ — rzekł Krzywy.
„O, nie! Tym razem
Peer Gynt nie pójdzie za twym rozkazem.
Naprzełaj jego przedrze się noga,
Chociaż najkrwawsza byłaby droga“.

Teraz dopiero widzi, że pałace cesarskie budował na piasku.

* * *

Lotnicy! Dziś, kiedy w obecności Naczelnego Wodza Młoda Polska Lotnicza święto dziesięciolecia swego obchodzi, kiedy dziesięć roczników dzielnych oficerów w lotniczej dęblińskiej Alma Mater wykształconych około nowego sztandaru się gromadzi, kiedy świeży zastęp rycerzy przestworzy bramy raju oficerskiego przekracza, pierwszą tego firmamentu marzeń gwiazdkę zdobywając, stwierdzić wypada, że wam jako żołnierzom polskim ideologia Peer Gynta jest obca.

A zwłaszcza broń wasza, lotnictwo, które was urzekło i jakąś tajemniczą melodią szumiących śmigieł ku sobie porwało, żeście życie i przyszłość mu zapisali bez zastrzeżeń i wahań, jest żywą negacją wygody i samolubstwa. Wśród was panuje wiedza, decyzja i ofiara. To też jakby z granitu rzeźbione są oblicza lotnicze, na których siła woli, powaga życiowa a zwłaszcza myśl Boża wyryły swe ślady.

Wczoraj podczas apelu poległych w głębokiej czci chyliłem swe czoło przed męstwem lotnictwa. Nawet podczas pokoju jesteście ciągle na wojnie i żyjecie za panbrat z niebezpieczeństwem.

Lotnik, startując samotnie, zdala od entuzjazmu tłumów, nie ma nikogo, coby go podziwiał, obsypywał kwiatami. Jest sam z maszyną swoją, do której codziennie powiedzieć może: „Tyś trumną moją, tyś ołtarzem moim, ołtarzem, na którym się spalę ku chwale Ojczyzny, ku czci Boga Najwyższego". A gdy ci, Lotniku Polski, przyjdzie zginąć dla ideałów swoich, zginiesz również samotny i jak grom runiesz w objęcia Boga.

To cały twój egoizm i prywata szlachetna: samotnie walczyć, samotnie zwyciężać, samotnie ginąć.

Wy nie znacie nowoczesnej a tak odwiecznej starej gangreny, która się wyraża w sprytnych kombinatorów życiowych pojęciu o zniekształconym „savoir vivrze". Waszą linią życiową jest owo napoleońskie: „Vouloir vivre et savoir mourir!". Wy wiecie, że żołnierz nie pracuje i nie walczy dla siebie, lecz dla innych, dla braci, dla Narodu, Ojczyzny.

I tak odsłania się przed nami ważna zasada historii. Aczkolwiek nie ma nauki o przyszłości, są jednak doświadczenia dziejowe, które mówią, że tajemnica potęgi i upadku państw i narodów polega na sposobie używania zaimków przez społeczeń-

stwo. Jeżeli badając dyskusje i rozprawy pewnej epoki, na ich dnie znajdziecie indywidualne „ja“, zamknijcie tom i powiedzcie śmiało, że takie społeczeństwo posuwa się po pochyłej ku upadkowi. Możecie go otworzyć, mając pewność, że kilka stron dalej znajdziecie sprawozdanie o katastrofie. Dlatego właśnie, że to wyłączne „ja“ z natury swej szatańskie jest, a charakter jego jest nieofiarny, niespołeczny.

Ten aksjomat dziejowy jest tak jasny nie tylko dla was, którzy według niego postępujecie, ale i dla tych, którzy rozumiejąc go, hołdują przecież łatwiźnie życiowej. Nawoływanie do twardego życia jakoś u nich nie chwyta, a jeżeli pragną być przyjaciółmi, to tylko na dobrą godzinę, a nie na burzę życiową. Wielu Peer Gyntów pragnie chętnie lecz z bezpiecznej schroni patrzeć na zmagania się Polski. „Obejdź — zejdź z drogi! Nigdy odrazu, nigdy naprzełaj!“ — oto głos Wielkiego Krzywego w umysłach polskich.

Pokusom Mefistofelesa przeciwstawić należy głos Boga. Filozoficzne podmurowanie życia to myśl chybiona, gdyż i sceptycyzm jest filozofią. Jedynym fundamentem stałym jest Bóg. Z tego fundamentu startować należy w życie prywatne i państwowe. Wszystkie inne ideologie i reguły złote spływają po człowieku i nie zahaczają o dusze, nie kształtują i nie leczą sumienia, gdyż nie pochodzą ze źródła wiecznego.

Nie pomogą żadne nauki jogów o szczytach i nizinach umysłowości, o rytmie oddychania, o reinkarnacji, o prawie karmy, gdyż celem mędrców indyjskich jest nirwana, a celem naszym jest ż y w o t w i e c z n y. My wiemy, że tylko jedno życie mamy do dyspozycji na ziemi. Tylko jedno. I w tym jednym życiu dążyć musimy do doskonałości osobistej. Poco więc schodzić z drogi właściwej i po manowcach się tułać, kiedy droga nasza jest prosta i nauka jasna.

I gdybym zwłaszcza dla was, najmłodszych oficerów lotnictwa, wybrać miał hasło i złotymi literami umieścić na nowym sztandarze, wybrałbym słowo Pawłowe „Obviam Christo in aëra — Ku Chrystusowi przez przestworza!“ (1 Tes. 4,16). Ku Bogu przez twardą służbę lotniczą!

Jezus Chrystus, Bóg-Człowiek, On jest kamieniem węgielnym i fundamentem świata. I Europa, owo wielkie i zawsze krnąbrne dziecko musi się zdecydować na przyjęcie nauki Chrystusowej w całej pełni, albo musi wytoczyć jej wojnę.

Jezus Chrystus to nie ów sentymentalny królewicz schyłkowców sztuki, lecz Rex regum et Dominus dominantium — Król królów i panujących Pan, który powiedział: „Nie mniemajcie, żem przyszedł puszczać pokój na ziemię; nie przyniosłem pokoju, ale miecz" (Mat. 10,34).

Jest to miecz decyzji: Za Chrystusem, albo przeciwko Niemu! Miecz decyzji: Iść szerokim, różami usłanym, wygodnym gościńcem, czy też wąską i trudną ścieżką.

Z Jego ust płynie ewangelia wielkoduszności, której tak bardzo pragnie rycerska dusza wasza. W Jego nauce nie ma miejsca dla egoistycznego indywidualizmu tych, co wyłącznie pragną „być sobą".

Unicestwić siebie — oto treść Jego rozkazu. „Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam, jeśli ziarno pszeniczne, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, samo zostaje; lecz jeśli obumrze, wielki owoc przynosi" (Jan 12,24).

Na tej ewangelii wyrośli w Polsce ludzie, którzy, jak ów hetman, powiedzieć o sobie mogli: „Ani z roli, ani z soli — ale z tego, co mnie boli". Rycerze Chrystusa, którzy wszystko sobą, swym własnym życiem kupili.

„Królestwo niebieskie gwałt cierpi, a gwałtownicy porywają je" — powiedział Jezus do mieszczan (Mat. 11,12).

Gwałtownicy, to serca zdecydowane, ludzie dążący do Boga i twardzi dla siebie. Nie tacy, co rozszerzyli gumna swoje i skarby w nich nagromadzili, mówiąc: „Duszo, masz teraz wiele dóbr zgotowanych na wiele lat; odpoczywaj, jedz, pij, używaj" (Łuk. 12,19) — ale ci, co w szkole Chrystusowej nauczyli się pruć opory, jak strzała powietrze.

Czyż można na tej ewangelii Chrystusowej życie i państwo budować? Można!

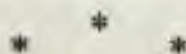
Raduję się, że taka nauka znajduje oddźwięk w młodych sercach waszych. Młodość bowiem i czar młodości — to przywilej oficera. Nie tylko tych, co dziś pierwszą zdobywają gwiazdkę, ale was wszystkich, co przez dziesięć i więcej już lat zaszczyt

macie służenia Ojczyźnie. Wy ją chcecie budować, chcecie podciągnąć ją wyżej. Wy wiecie, że do tak wielkiej budowy nie sypie się miału i gruzów, lecz wkłada się cnoty osobiste, bez których żadne państwo ostać się nie może.

A jeżeli życie wasze będzie twarde i ciężkie, jeżeli ciężar odpowiedzialności i ostry mecz decyzji przeniknie was aż do szpiku kości, pamiętajcie o Tym, który powiedział: „Jeśli kto chce za mną iść, niech zaprze samego siebie a weźmie krzyż swój na każdy dzień i niech idzie za mną“ (Łuk. 9,23).

Miecz i krzyż — oto znamię dziejów polskich. Rycerstwo krzyża i miecza — to zakon przyszłości polskiej. A fundamentem jej szczęścia — Jezus Chrystus na wieki wieków.

„Obviam Christo in aëra! — Ku Chrystusowi przez przestworza“, Lotnicy! To będzie wasza wyższa szkoła pilotażu ideowego.

Podchorążowie! Przeżywacie dziś najpiękniejszą godzinę życia swego. Za chwilę hartowna stal szabli Wodza Naczelnego uderzy ramię wasze — i jesteście oficerami. Wierzcie mi, że ta chwila dla mnie samego jest tak uroczysta, jakbym przed sobą widział zastęp lewitów Bożych, którzy by z rąk moich sakrament kapłaństwa otrzymać mieli. To też nie zdawkowymi słowy chciałem was powitać, lecz pragnąłem przemówić od serca.

Salvete flores militum! Tak wita was Wojsko i wita was Kościół! Dziś są wasze prymicje. Niech na zawsze w pamięci waszej utkwi ta hala żelazna z Naczelnym Wodzem i ołtarzem Pańskim, przed którym wasz biskup zaczął Mszę św. od słów: „Introibo ad altere Dei, ad Deum qui laetificat iuventutem meam“.

„Do Boga, który rozwesela młodość moją“ — mówię w sile wieku na równi z najmłodszym prymicjantem, na równi z księdzem staruszkiem. Tu jest źródło młodości i radości mojej!

I życzę wam, byście z tej samej krynicy Bożej radość i młodość czerpali przez całe życie — jako młodzieńcy i w sile wieku, — w czasie pokoju i wojny, byście po wielkich czynach ku chwale Ojczyzny dokonanych, powiedzieć mogli:

Ojczyźnie służyłem wiernie! Trudności zwalczałem mężnie! Z drogi honoru nie zszedłem! Radością moją był Bóg! Mój klejnot — to krzyż i miecz!

„Obviam Christo in aëra!“

W tej intencji poświęcam wasz sztandar, największy skarb waszych serc rycerskich.

Amen.

BISKUP JÓZEF GAWLINA.

KAZANIE NA POŚWIĘCENIE SZTANDARÓW ARTYLERII I BRONI PANCERNEJ.

Wygłoszone na Polu Mokotowskim w Warszawie dn. 26.V.1938 r.

Panie Prezydencie Rzeczypospolitej!
Panie Marszałku!
Panie Ministrze!
Żołnierze!

Były czasy, kiedy żołnierze reformowali Kościół.

I tak pewien pułkownik hiszpański, ciężko ranny podczas oblężenia twierdzy, organizuje swe życie w Chrystusie i staje się nieporównanym kierownikiem dusz ludzkich.

Aczkolwiek miecz swój zawiesił przed obrazem Matki Boskiej, pozostaje w duszy żołnierzem. To też nieśmiertelne swe dzieło pan pułkownik Ignacy Loyola ujmuje pod tytułem „Ćwiczeń duchownych“, a szukając najtrafniejszych wyrazów dla walki dusz, dla wierności ideałom, maluje wspaniały obraz o sztandarze Chrystusa Pana.

Sztandar Chrystusowy każe święty pułkownik chwytać mocno, iść naprzód przebojem poprzez fale nieprzyjaciół. Trudności, zawody nie mają nas wstrzymać na drodze, ponieważ zwycięstwo jest pewne.

Czyż można znaleźć piękniejszy symbol walki, wierności, zwycięstwa — nad sztandar?

* * *

Ściskało się serce polskie na widok postrzępionych, pokrwawionych sztandarów, w soborze kazańskim zawieszonych, w których przecież szemrał głos zapłaty i zmartwychwstania. Dziś duma rozpiera serce narodu na widok nowego zastępu znaków *wdzięczności, wierności* i *przyszłości* polskiej.

Sztandary nasze — to symbol wdzięczności narodu dla wojska.

Przed dwudziestu jeszcze laty żołnierz polski do wroga, jak Dawid do Goliata, powiedzieć mógł: „Ty idziesz do mnie z mieczem, z oszczepem i z tarczą — a ja idę do ciebie w imieniu Pana Zastępów", ubogi w broń, bogaty w ducha i wiarę!

Dziś wiara i duch wzmocnione są argumentami mocy metalicznej, dźwiękiem pancernych płyt, wymową dział, które akcentują niezłomną wolę Polski.

To też złożenie w darze przez społeczeństwo sztandarów jest owym radosnym „Bóg zapłać!" dla Wojska za jego twardą, rzetelną, mozolną pracę, za jego niezrównany rozwój, za jego wielkość i moc.

Sztandary nasze — to symbol wierności.

Żołnierze artylerii i broni pancernej odtąd na nie przysięgę składać będą, by nabrać jakby niezmazalnego charakteru żołnierza polskiego na całe życie.

Przysięgać będą Panu Bogu Wszechmogącemu „Sztandarów wojskowych nigdy nie odstąpić i za sprawę Ojczyzny swej walczyć aż do ostatniego tchu w piersiach!"

Tym samym sztandary nasze są zwiastunami przyszłości naszej.

Znane są wam słowa Pierwszego Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego o znaczeniu sztandarów wojskowych. Jakże one się dziwnie pokrywają z wywodami świętego żołnierza Loyoli o sztandarze Chrystusowym.

I słusznie! — gdyż między myślą chrześcijańską i myślą polską nie ma różnicy, a przyszłość nasza po tej właśnie linii się rozwija.

Historia jest świadkiem, że nie samym głoszeniem nauki religijnej zwyciężać można przewrotność szatańską, ale potrzebne

są nieraz środki doczesne: wojsko i broń, jak pod Lignicą, pod Lepanto, pod Wiedniem i Warszawą.

A jeżeli w dniu dzisiejszym chrześcijanie całego świata zgromadzeni około Legata Papieskiego w stolicy przyjaciół węgierskich modlą się na międzynarodowym kongresie eucharystycznym o pokój Europy — to Wojsko nasze i Naród nasz zebrany dziś około Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Polski są tego pokoju prawdziwymi gwarantami.

Pax Christi in regno Christi!

Naprawdę! Oddawna należy się Polsce wdzięczność całego chrześcijaństwa za gesta Dei per Polonos — za dzieje Boże przez Polaków dokonane.

Niech więc w przyszłym pochodzie Boga poprzez narody na sztandarach naszych spoczywa Jego Dłoń błogosławiąca! Niech te dziś poświęcone znaki Orła Białego zaszumią wszędzie zwycięsko! Niech przez bramę Przyszłości wkroczą na nowe tereny, do kolonij polskich, słusznie wielkiemu narodowi się należących!

Boża droga jest przed wami!
Boża ziemia czeka na was!
Boży wieniec spocznie na was —

na zawsze wiernych, zwycięskich sztandarach polskich!

Amen.

BISKUP JÓZEF GAWLINA.

KAZANIE
NA POŚWIĘCENIE SZTANDARÓW ARTYLERII.

Wygłoszone dn. 19.VI.1938 r. w Toruniu.

Panie Marszałku!
Ekscelencjo!
Panowie Ministrowie!

Jednym z najwymowniejszych pomników świata jest „Lew" Thorwaldsena w Lucernie — pomnik ku czci gwardii szwajcarskiej poległej podczas obrony pałacu królewskiego w Paryżu.

Lew śmiertelnie ranny, ciałem swoim zasłaniający sztandar wojskowy. Napis głosi, że gwardia poległa „ne sacramentum fidei fallerent — by nie łamać przysięgi wierności!"

Takich pomników jest w Polsce więcej.

Jest nim Cytadela Warszawska, gdzie ginęli ci, co Ojczyznę z pohańbienia wydźwignąć chcieli. Jest krzyż Traugutta, jest grób ks. Skorupki. Takim pomnikiem wierności jest Ziemia Pomorska, są sztandary wojskowe, na których widnieje napis „Honor i Ojczyzna".

Honor!

Według słów św. Tomasza z Akwinu honor jest największym z dóbr zewnętrznych życia ludzkiego.

Wszystkie dociekania na czym polega istota honoru osobistego prowadzą do jednej konkluzji, mianowicie, że honor polega na tożsamości słowa i czynu.

Wierność wobec danego słowa jest jądrem honoru.

To też wytrwać zwłaszcza w niebezpieczeństwie będzie największą ambicją człowieka honoru.

Raczej umrze, lecz słowa nie złamie!

„Wolałbym umrzeć — woła św. Paweł — niżby kto miał naruszyć honor mój!" (I Kor. 9, 15).

Żołnierze od wieków nazywają pole bitwy polem chwały, polem honoru, nie tylko jako tragiczne miejsce, na którym ludzie giną, nie tylko jako miejsce, na którym rozstrzygają się losy narodu, lecz jako czcigodne pole, na którym żołnierz umrzeć woli niż odstąpić sztandaru. Jest to pole, na którym honor zdaje egzamin decydujący.

Jeżeli bowiem już zwykłe słowo człowieka honorowego ma moc wiążącą, to zwłaszcza słowo przypieczętowane przysięgą lub ślubem, nosi w sobie potęgę wywołującą śmierć.

Honor i Ojczyzna!

Jesteśmy w tych dniach świadkami jak Najjaśniejsza Rzeczpospolita nasza honorami wojskowymi wita świętego syna swego, Andrzeja Bobolę.

Od jego srebrnej trumny, za którą kroczył marszałek Polski, bije urok honoru kapłańskiego, wieje czar patriotyzmu polskiego.

Oto jak wspaniale nasz Rodak święty połączył w sobie miłość Kościoła z miłością Ojczyzny.

„Żywota dokonałem, wiarę zachowałem, przeto przeznaczony mi jest wieniec chwały!“

W i a r ę zachował! Boga, honoru kapłańskiego i słowa „Adsum“ — Jestem!“, podczas święceń kapłańskich wypowiedzianego, broni aż do krwi. To też Kościół wyniósł go jako Żołnierza Chrystusowego na ołtarze swoje.

W i e r n o ś ć zachował Ojczyźnie swojej. W chwili przygnębienia i upadku dusz ukazuje się Męczennik, by małodusznym dodać otuchy, wskrzesić w sercach nadzieję i moc. Zwiastuje niepodległość Ojczyzny, zwycięstwo i wielką jej przyszłość.

„Oto przyjaciel braci swoich i ludu naszego, który się modli za naród swój“ (II Mach. 15,14) możemy z Pismem św. powiedzieć.

To też Ojczyzna wdzięczna wita tego Rycerza Niezłomnego honorami królewskimi, ponad głowy rozmodlonych tłumów w dostojnej ciszy wypływają dźwięki hymnu narodowego.

Naprawdę! Obraz, któryśmy widzieli u trumny św. Andrzeja Boboli jest wspaniałą wizją z j e d n o c z e n i a n a r o d o w e g o!

Lecz dopiero połowa proroctwa św. Andrzeja jest dziś spełniona.

Część druga, mianowicie: wielka i szczęśliwa przyszłość Ojczyzny zależy od nas żyjących.

Gdy patrzę na jedność duchowieństwa z wojskiem, na ofiarność Pomorza, na zawsze karne szeregi żołnierzy i na dziatwę pomorską, na nowe sztandary, które są symbolem honoru i wierności nie tylko żołnierskiej, ale zarazem honoru społeczeństwa pomorskiego wiem, że proroctwo św. Andrzeja s p e ł n i s i ę d o o s t a t k a.

Gdym jako biskup wizytował Polonię Amerykańską, jeden z prałatów w Chicago podkreślił z dumą, że w swej parafii ma samą szlachtę pomorską, niezłomną i wierną.

T ę s a m ą więc szlachtę pomorską, która na zew swego byłego starosty Jana Sobieskiego bez namysłu śpieszyła do broni;

t ę s a m ą ludność pomorską, dla której w twierdzę przemienił się każdy próg;

t o s a m o społeczeństwo pomorskie, które dziś Naczelnemu Wodzowi nie słowem tylko, lecz brzęczącym darem i czynem od serca udowodnić pragnie, że Gryf Pomorski zawsze stanie

w służbie Orła Białego, że honor Ojczyzny jest jego własnym honorem!

Pomorze wierne, wierzące, szczerze katolickie zapisało słowa „Honor i Ojczyzna“ nie tylko na sztandarach pułków, ale zaryło je głęboko w swych sercach katolickich, w których mieszka Bóg.

Tam — podobnie jak nad bramą Inspektoratu Sił Zbrojnych, gdzie nad potężnymi słowami „Honor i Ojczyzna“ widnieje znak Krzyża świętego — honor Ojczyzny i jej dobro, jej przyszłość wyrasta z wiary żywej, z bojaźni Boga i miłości narodu.

W tej intencji poświęcam na Ziemi Gryfa nowe sztandary Orła Białego ku większej chwale Boga i Ojczyzny!

Amen.

BISKUP JÓZEF GAWLINA.

KAZANIE NA POŚWIĘCENIE SZTANDARU 3 SAMODZIELNEGO BATALIONU PIECHOTY.

Wygłoszone dn. 26.VI.1937 r. w Rembertowie.

Panie Prezydencie Rzeczypospolitej!
Panie Marszałku!
Żołnierze!

Jeden z najgenialniejszych filozofów zeszłego stulecia, Hiszpan Donoso Cortès obserwując rozwój kultury europejskiej doszedł do następującego wniosku:

„Majestat autorytetu, posłuszeństwa i ofiarności nie panuje już w społeczeństwie europejskim.

Autorytet, posłuszeństwo i poświęcenie schroniły się do Kościoła, gdzie człowiek adoruje Boga miłości i sprawiedliwości, oraz na pole bitwy, gdzie żołnierz adoruje Boga Zastępów, bohaterstwa i honoru.

Tylko Kościół i Wojsko zachowały nieskalany obraz świętości autorytetu, posłuszeństwa i poświęcenia.

To też Kościół i Wojsko są właściwymi przedstawicielami kultury europejskiej.

To też kapłan i żołnierz nie żyją dla siebie, lecz żyją, pracują, umierają dla innych".

Tej samej myśli dał wyraz nieśmiertelny wódz i twórca Wojska Polskiego, Marszałek Józef Piłsudski mówiąc, że żołnierz nie dla siebie żyje, lecz dla innych, dla Ojczyzny i Narodu żyje i ginie.

Żołnierze! Tego autorytetu posłuszeństwa i poświęcenia widomym symbolem jest sztandar, który dziś poświęcamy.

Sztandar? Sukno? Jedwab? Materia?

Tak! Ale dla nas on żyje! Jest istotą żywą, ma serce, ma duszę, ma swoją wymowę.

W sztandarach naszych żyje majestat Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej, żyje autorytet Chrobrych, Batorych, Sobieskich, Piłsudskich. W nich szumią gesta Dei per Polonos — dzieje Boże przez Polaków dokonane, zwycięstwa wojsk polskich od Lignicy poprzez Wiedeń do bitwy pod Warszawą, rokując szczęśliwą dla nas przyszłość.

W sztandarach naszych żyje posłuszeństwo, uświęcone posłuszeństwem Mistrza i Zbawiciela Jezusa Chrystusa, o Którym Pismo św. pisze, że nie był raz „tak", raz „nie", lecz w Nim zawsze było „tak!"

To też w sercach waszych zawsze ma żyć słowo „tak", niczego nie odmawiające Ojczyźnie, aż do śmierci posłuszne, — słowo „Rozkaz!" w naszym języku żołnierskim.

W sztandarach naszych bije żywym tętnem poświęcenie.

Poświęcenie — to serce żołnierza. Nie można dokonać wielkich dzieł bez poświęcenia, bez życia twardego. Każdy czyn ofiarny jest jakby cegiełką, z których całości wyrasta wspaniały gmach Ojczyzny.

Poświęcenie — to miłość! „Większej atoli miłości nikt nie ma, jak ten, co życie swoje kładzie za braci swoich!"

Niech waszym drogowskazem i mistrzem będzie Jezus Chrystus posłuszny aż do śmierci, ofiarny aż do wyniszczenia samego siebie, posłuszny, a przecież Król świata i glorii.

Niech więc Jezus Chrystus dłonią królewską pobłogosławi nasz sztandar, a nam niech przypomni zawsze cnoty, które stanowią o dobrym chrześcijaninie i dobrym żołnierzu.

Słuchając Jego mistrzowskich wskazań, sztandar nasz najmniejszą nieskalany plamą wysoko nieść będziemy ku chwale Bożej i dobru Ojczyzny!

Amen.

O. ALFONS JĘDRZEJEWSKI
Paulin na Jasnej Górze
Częstochowa

PRZEMÓWIENIE NA ŚWIĘCIE WRĘCZENIA SZTANDARU 7 P. A. L.

Wygłoszone na wałach Jasnej Góry w Częstochowie, dn. 2 czerwca 1938 r.

Z Twej Jasnej Góry
Zdroje łask biją,
Błogosław Maryjo!

Żołnierze!

Chwila, którą przeżywacie, jest wielka i wzniosła. Spogląda na was spoza zasłony wieków przeszłość:

i ci królowie polscy, na czele których stoją: Jadwiga, Jagiełło, Zygmunty, Władysławy,

i narodowi prorocy ze Skargą na czele, co świecę woskową przysłał na Jasną Górę, aby świeciła w chwili jego zgonu,

i bohater częstochowski, ulubieniec Matki Boskiej, Kordecki,

i hetmani bez skazy: Czarniecki, Żółkiewski, Jabłonowscy i inni,

i koronny sodalis Królowej Niebieskiej, Jan Sobieski,

i piękny, jak rycerz legendy, Kazimierz Pułaski i Tadeusz Kościuszko w chłopskiej sukmanie,

i wreszcie wszyscy, co za wolność Polski oddali życie swoje.

Spoglądają na was i cieszą się te duchy wielkie i szlachetne, bo się spełniły ich najszlachetniejsze życzenia, bo znowu mamy wojsko polskie, a wy, Żołnierze, jesteście nie jednego stanu, nie jednej klasy, nie jednej cząstki, ale — żołnierzami całego

narodu, żołnierzami Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej, a w ręku waszym oręż, a nad wami powiewa sztandar polski.

Spogląda na was również współczesność:

Stoicie wobec władz i dostojników Rzeczypospolitej. Spoglądają na was przełożeni wasi. Ten sam szary mundur ich okrywa, co i was, Żołnierze polscy, to samo serce bije pod ich mundurem, co i pod waszym.

Spoglądają na was obywatele polscy, którzy wam ten wspaniały sztandar przygotowali. Spogląda na was cały lud polski, boście wy żołnierzami, jego chlubą, chwałą i umiłowaniem serdecznym.

Szumią nad głowami waszymi barwne proporce i sztandary, a między nimi ten najmłodszy ich brat — sztandar lekkiej artylerii 7 pułku częstochowskiego, który uroczyście wręczył przedstawiciel Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Szumi i pieści się on z wami i mówi wam o przeszłości, mówi o bohaterach i rycerstwie polskim, co okryło się nieśmiertelną sławą pod Grunwaldem, Kircholmem, Beresteczkiem, Chocimem, Wiedniem, Częstochową. On niejako przemawia do was, Żołnierze polscy: „Ja was powiodę do czynów wielkich i wzniosłych, ja wam torować będę drogę, wypłaszać ukrytego nieprzyjaciela, usuwać z drogi przeszkody wszelakie!".

Dla was nie straszna góra, ni skała, bo z wami pójdzie sztandar, na którym wyryty obraz Bogarodzicy, co hetmaniła rycerstwu polskiemu, co kruszyła potęgi piekielne i nieprzyjacielskie.

W dniu tak radosnym zapamiętajcie sobie i w sercu zapiszcie, że i to miejsce, na którym stoicie, i ta świątynia z niebotyczną wieżą — to miejsce, o którym poeta mówi:

Chwała! Polska cała
Ołtarzem się stała.
Z ludzkich piersi mury,
Z niebios sklepienia,
Okręg Jasnej Góry
Na ołtarz się zmienia.
Ołtarz to rodzinny,
Relikwię w nim czcimy.
Tu sam grunt, o dziwo,
Relikwią jest żywą....

— Relikwią, przesiąkłą łzami i krwią bohaterów, ojców i matek naszych, co walczyli za Polskę i wywalczyli Polskę.

A ta chwila, którą przeżywacie, nakłada na was wielki i ciężki obowiązek, obowiązek pracy, ofiary. poświęcenia do ostatnich granic, do zaparcia się swego własnego ja, nawet do ofiary z własnej krwi.

I na to, abyście mogli spełnić obowiązki na was włożone, musicie w tej radosnej chwili złożyć wobec Boga i ludzi przysięgę, to uroczyste ślubowanie, że obowiązki żołnierskie spełnicie mężnie, że wszystko to, czego od was żąda przeszłość, czego żądać może i chwila przyszła, ofiarnie i chętnie wykonacie.

Przysięga bowiem — to ostrzenie woli naszej, która, gdy ją jeszcze mocą swoją wzmocni Bóg, niczego się lękać nie powinna.

Pamiętajcie, Żołnierze, że na nasze zaczęte gospodarstwo, na nasz dom, któregośmy dopiero zrąb położyli, ciągnie burza, ta burza odwieczna, która zwyczajnie nad naszą Ojczyzną od samego zarania jej bytu szaleje.

Słychać pomruki gromu od Wschodu i Zachodu, może zaczną pioruny padać w to nie wykończone domostwo nasze.

Czy mamy się trwożyć i oczy zamykać, by nas błyskawice nie oślepiły? Nie!

Nie lękać się nam burzy, bo ile serc polskich, tyle będzie piorunochronów. One nie tylko gromy rozbroją, ale je ku chmurze, z której wypadły, obrócą i ją rozpędzą.

Hardo więc i twardo, jak na żołnierza polskiego przystało, przysięgając razem z ludem całym powtarzać nam trzeba: „Nie damy ziemi, skąd nasz ród".

Za wolność Polski i wolność ludów walczyć będziecie, boście żołnierze polscy, spadkobiercy sławy spod Grunwaldu, Kircholma, Chocima, Wiednia, konfederatów barskich, kościuszkowskich chłopów, podchorążych listopadowych, powstańców z 1863 roku i legionistów, co wywalczyli Polskę, co zostawili nam Polskę wolną, co prawdziwie wyrośli z krwawego dorobku wiekowego.

Oto nad pułkami, które się polskim słowem wzywają, powiewają sztandary, a na nich z jednej strony roztacza skrzydła polski Orzeł Biały, a z drugiej spogląda łaskawie święta Boża Rodzica w swej częstochowskiej postaci.

Niech z tego sztandaru zstępuje na wasze serca żołnierskie męstwo i miłość obywatelska. Niech te cnoty idą po obu stronach sztandaru, jak anioły stróże, a wy, Żołnierze, strzeżcie i czuwajcie, aby ci dwaj towarzysze życia żołnierskiego nie odstąpili ani na chwilę sztandaru waszego.

Pamiętajcie, że z góry patrzy w serca wasze Bóg.

Pamiętajcie, że z tych murów Jasnej Góry i z podziemi kościelnych patrzy na was wspaniała przeszłość nasza.

Pamiętajcie, że patrzy na was, jako na chlubę swoją, cała z gruzów powstająca Polska odrodzona.

I woła głosem wielkim:

Z ojców wiarą ojców chwała.
Szczęście, wolność do nas wróci,
A czas próby Bóg ukróci,
Zmartwychwstanie Polska cała.
Więc, Jasnogórska Pani,
Wyjdź na ganek twój książęcy!
Na zebranych tu żołnierzy
Spójrz raz jeden, raz jedyny!
Ty wiesz dobrze, czego chcemy —
Błogosław nam Królowo!

Amen.

Ks. dr EDMUND NOWAK
St. kapelan W. P.
Lublin

PRZEMÓWIENIE NA UROCZYSTOŚCI POŚWIĘCENIA SZTANDARÓW ARTYLERII.

Wygłoszone na Mszy św. polowej w Zamościu w dniu 17.VII. 1938 r.

„In Christo faciemus virtutem — W Chrystusie uczynimy moc!“
(Hasło Zamojskiego).

Dostojny Panie Marszałku!
Ekscelencje, Księża Biskupi!
Żołnierze!

Czuję się szczęśliwy i dumny, że w dniu dzisiejszym, który winien być złotymi zgłoskami zapisany w dziejach waszych puł-

ków, mogę do was przemówić. Zaiste „Jest to dzień, który uczynił nam Pan. Radujmy się i weselmy się w nim!“

W dniu tym raczył przybyć do was Wódz Naczelny, by wręczyć wam osobiście sztandary, które za chwilę poświęci nasz Arcypasterz Wojskowy.

Zdaje się, że na powitanie w swym grodzie naszego Naczelnego Zwycięskiego Wodza powstał z grobowca swego, znajdującego się pod tutejszą kolegiatą, sławny hetman wielki koronny Jan Zamoyski, zwycięski wódz spod Wieliża, Wielkich Łuk, Zawołocia, Byczyny i wielu innych bitew;

zda się, że wsparty na opromienionej sławą buławie będzie wspólnie z Naczelnym Wodzem rozradowany odbierał defiladę maszerujących dziarsko oddziałów artyleryjskich, ciesząc się, że „Z ojców sławnych narodziły się (dzielne) syny“ (Ps. 44,17), a przypatrując się sprawnym, postawnym szykom wojskowym, przechodzącym najlepszą szkołę obywatelską, powtórzy słowa z dyplomu założenia swej Akademii: „Zawsze takie Rzeczypospolite będą, jakie ich młodzieży chowanie!“ Widząc zaś wręczane przez tutejsze społeczeństwo dary na FON zawoła, jak pisał przed wieki: „Szczęśliwe królestwo, które czasu pokoju myśli o wojnie!“ (J. Zamoyski „Rada Sprawy Wojennej“).

Obserwując nasz dorobek wojskowy w dziedzinie artylerii, której On z wielkim skutkiem nauczył się od swego przyjaciela, bohaterskiego króla Stefana używać, zda się wołać do nas słowy Pisma Świętego: „Błogosławione oczy, które widzą, co wy widzicie“ (Łuk. 10,23).

Szczęśliwsi jesteście od tych z 1863 r., którzy kijami zdobywali karabiny, a karabinami armaty. Ale niestety nie umieli ich używać. Szczęśliwsi od tych, którzy widzieli armaty w Borku Fałęckim i Przegorzałach oraz w czasie pierwszych bojów legionowych tzw. „werdle na kółkach“, bez odtoku lufy, wywracające się po każdym strzale, zdradzające swe stanowisko potężnymi kłębami dymu. Jednak ta pierwsza legionowa artyleria, mimo wszystko, dzięki brawurze, męstwu i nieustraszonej odwadze artylerzystów, oddała wielkie usługi oddziałom piechoty i zasłużyła sobie na uznanie Ukochanego Komendanta i dowódców obcych armii. Szczęśliwsi, żeście nawiązali duchem i czynami do sławnej artylerii generała Bema i generała Sowińskiego.

Cieszy się dzisiaj gród hetmański, że spotkał go ten wielki zaszczyt, iż on właśnie został wybrany na miejsce tej doniosłej uroczystości. Gród, który zasłużył sobie na to wyróżnienie przez Naczelnego Wodza swoją przeszłością, który niejednokrotnie w ciężkiej sytuacji zdał egzamin wobec Ojczyzny.

On to dzięki bohaterstwu swej załogi i swym fortyfikacjom oparł się w 1648 r. zbuntowanemu kozactwu Chmielnickiego; w 1656 r. Szwedom i Rakoczemu; w 1813 r. wytrzymał ciężkie dziesięciomiesięczne oblężenie Rosjan, podobnież bohatersko się bronił w 1831 r., a w 1920 r. szczupły garnizon zamojski zatrzymał pochód bolszewickiej armii Budiennego w głąb kraju i zmusił ją do wycofania się z wielkimi stratami za Bug. Gród ten dzięki swej akademii stał się w myśl założyciela swego, rektora padewskiego „ogniskiem kultury polskiej i odrodzenia na Wschodzie".

W tym to sławnym w przeszłości grodzie hetmańskim złożycie za chwilę, Drodzy Żołnierze, ślubowanie na wierność waszym świętym znakom — sztandarom pułkowym, które ufundowało społeczeństwo polskie, kochające swe wojsko narodowe.

Zaiste, nadeszła dla was szczęśliwa, doniosła i pamiętna na całe życie chwila!

Cóż bowiem może być droższe dla serca każdego żołnierza nad sztandar?...

„Sztandar — jak powiedział Wielki Marszałek Józef Piłsudski — to największa świętość wojskowa, punkt zborny dla walecznych, symbol skupienia i wytężenia sił, męstwa i poświęcenia, bodziec, podnieta do najwyższego wysiłku dla żołnierza w boju, gdy mu ramię zemdleje, oczy mgłą znużenia przesłoni i duch osłabły się ugnie" (22.XII.1913 r.).

Obaczcie i przypatrzcie się, Drodzy Żołnierze, co widnieje na waszym sztandarze?

Widnieje na nim krzyż Chrystusowy, godło naszego zbawienia i odkupienia, symbol najwyższej ofiary i poświęcenia; krzyż kształtu Virtuti Militari, by wam przypominał obowiązek ustawicznego ćwiczenia się w cnotach rycerskich; krzyż łaciński, w ramionach którego zbratały się szczepy polskie, zorganizowało i okrzepło nasze Państwo, który je rozszerzył i wytyczył jego granice na Wschodzie, a który przez zaborców rosyjskich był skazany na banicję nawet tu.... na

rdzennie polskich ziemiach. Święte godło czasu strasznej niewoli stało się dla nas jedyną pociechą i nadzieją zmartwychwstania!...

Ten krzyż święty dziś tak sponiewierany przez bezbożników bolszewickich, a sprofanowany i zniekształcony przez niedowiarków z Zachodu, ten, powiadam, święty Znak, my Polacy wysoko wynosimy i umieszczamy na naczelnych, najbardziej honorowych miejscach i sztandarach; chlubimy się nim i mamy niezłomną nadzieję, że jak w promieniach krzyża zbladła gwiazda bolszewicka pod Warszawą, tak też z nim odniesiemy walne zwycięstwo nad wszystkimi wrogami naszej świętej Wiary i Ojczyzny...

Z nim będziemy, jak przepowiedzieli wieszcze, ewangeliczyć spoganizowane po wojnie wszechświatowej narody, a pod nim upadną dzisiejsi apostaci...

Widnieje dalej na waszym sztandarze Orzeł Biały, herb umiłowany naszego narodu i Państwa. Ma on wam przypominać, że wy żołnierze jesteście ostoją niepodległości Ojczyzny, jej pancerzem i obrońcami.

Widnieje herb miasta i inne drogie każdemu sercu żołnierskiemu emblematy religijne i narodowe.

Na tarczy widać napis: „Honor i Ojczyzna". Toć to te szczytne ideały i hasła, dla których tylu bohaterów waszych pułków legło już śmiercią bohaterską, wzniosłe ideały, które rodzą ducha ofiary i poświęcenia.

Honor wojskowy, wysokie poczucie godności osobistej to najsilniejsze w nas uczucie. Ono wywiera potężny wpływ na całe nasze życie duchowe, potęguje inne szlachetne uczucia, wzmacnia wolę, skłania do ofiar i największych poświęceń; ono to chroni przed czynami niegodnymi żołnierza-obywatela.

Honor jest przymiotem ducha i jak duch ludzki jest nieśmiertelny.

Każdy z nas może powtórzyć słowa Pisma św.: „Nie cały umrę!"

Odejdę z tego świata, ale honor, opinia dobra po mnie zostanie i przechodzić będzie z pokolenia na pokolenie. Honor jak miłość Ojczyzny pójdzie ze mną za grób, nie skończy się ze śmiercią. Zasadą przeto każdego z was winno się stać: Raczej zginę mężnie u drzewca sztandaru swego pułku, niżbym miał się splamić

jakimś czynem niegodnym żołnierza polskiego.

Przykład takiego poczucia honoru dał nam pewien chorąży z domu Korabitów-Kowalski. Gdy w walkach króla Jana Kazimierza pod Zborowem z Tatarami i Kozakami odcięto mu prawą rękę, w której trzymał chorągiew, chwycił święty znak pośpiesznie w lewą rękę i, silnie brocząc krwią, mężnie rzucił się na wroga. A gdy i lewą rękę utracił i osłabiony z powodu wielkich ran spadł z konia, kikutami chorągiew pod się wcisnął. I choć nie mógł jej za życia dla Ojczyzny uratować, usiłował ją przynajmniej po śmierci ocalić.

Niech wzorem wam będzie spośród tysięcy innych i nasz bohaterski „generał o szczudle“, Sowiński. Gdy wróg w 1831 r. wielką siłą uderzył na Warszawę, wybrał on sobie najtrudniejszą pozycję, najbardziej zagrożony odcinek, oparł się o kościółek na Woli. A gdy stracił ostatnią armatę i kościół zdobyto, — oparł się o ołtarz Boży i walczył mężnie do ostatniego tchu w piersiach. Poległ po bohatersku z bronią w ręku, składając ofiarę ze swego życia przy ołtarzu Pańskim. Oto wspaniały wzór bohaterskiego artylerzysty o wysokim poczuciu honoru żołnierskiego!...

Starajcie się przeto, Drodzy Żołnierze, przez całe życie pielęgnować w sobie wysokie poczucie honoru żołnierskiego i wielką miłość Ojczyzny w oparciu o Kościół i Wiarę świętą! Pamiętajcie przy tym na słowa poety, zawierające wielką prawdę życiową, tak bogato zilustrowaną haniebnymi czynami dzisiejszych bezbożników:

„Kto zdradził królestwo Boże,
Co temu królestwo ludzi?
Przed każdą zwycięską flagą
Żagiel on swój opuści.

Gdzie tylko zysk obaczy
Wić będzie życia wieniec,
Jak Boże sprzedał prawo,
Tak sprzeda inne odmieniec.“

Niechże ten sztandar stanie się dla was godłem najświętszym, symbolem wierności wobec Państwa, emblematem dostojeństwa, odwagi i bohaterstwa!

Niechże się stanie wyrazicielem czci i honoru żołnierskiego, talizmanem podtrzymującym męstwo, nektarem wzmacniającym słabnący puls życia waszego, lub wiatykiem godzącym ze śmiercią bohaterów!

Słowem, niech stanie się duszą całego pułku!

Kończąc, jeszcze raz wołam do was słowy Jeremiasza proroka: „Wzmacniajcie się synowie — pod tym sztandarem czasu pokoju — podnieście wysoko proporzec, bo złe ukazało się na świecie i zburzenie wielkie między narodami".

Hasłem naszym i narodu naszego winien się stać zew poety:

„Pod wicher sztandary wznieść!
W broń przekuć miliony dusz!
Łańcuchem sprzęgnąć tłum!
I w serca wchłonąć moc
Rycerskich polskich dum...
Z narodu chwały uczynić —
Żywota swego treść!"

A jeśli tak w życiu cywilnym, jak i wojskowym wyrobimy w sobie na wzór kanclerza i hetmana w. k. Zamoyskiego wysokie poczucie honoru żołnierza-obywatela,

jeśli z jego energią i wytrwałością przeciwstawimy się wszelkim wichrzeniom i wrogom wewnętrznym i zewnętrznym naszej Ojczyzny,

jeśli w czyn wcielimy hasło Akademii Zamojskiej: „Bądź ukochanej Ojczyzny podporą!",

jeśli wszyscy wejdziemy na rusztowanie, miasto biadać, krakać i stać z założonymi rękami lub zaciśniętymi pięściami pod rusztowaniem przy budowie i urządzaniu gmachu Ojczystego,

jeśli w cnotach rycerskich i obywatelskich ćwiczyć się będziemy, przykazanie Boże zachowamy,

— to

„Bez strachu mieszkać będziemy w ziemi naszej,
miecz nieprzyjacielski nie przejdzie granic naszych,
i pokój panować będzie w Ojczyźnie naszej".

Amen.

Ks. dr ANTONI ZAPAŁA
Dziekan W. P.
Kraków

KAZANIE NA POŚWIĘCENIE SZTANDARÓW ARTYLERII.

Wygłoszone podczas Mszy św. polowej dn. 29.V.1938 r. w Krakowie.

„Wierni i prawi!"

Artylerzyści!

Wszystkie święta i uroczystości, nawet bardzo podniosłe i pełne głębokiego znaczenia, mają tę właściwość, że co pewien okres czasu powtarzają się i powracają. Natomiast uroczystość poświęcenia i wręczenia pułkom sztandarów wojskowych jest właśnie przez to wyjątkowa i najdonioślejsza, że dokonuje się tylko raz, jeden jedyny raz i na zawsze. Nigdy się nie powtórzy i nigdy nie powróci! Odtąd sztandar i pułk to jedno! Złączone nierozerwalnie i na zawsze! Sztandaru i pułku nie rozłączy już nic ani najtwardsze życie, ani śmierć!

Rozumiejąc doniosłość tej uroczystej chwili wczuwamy się w podniosły nastrój waszych żołnierskich serc!

Artylerzyści!

Sztandar wojskowy jest legalnym, prawnym i widomym znakiem niepodległości Rzeczypospolitej i Jej potęgi! Przed sztandarem wojskowym, jako widomym znakiem Majestatu Rzeczypospolitej Polskiej, z miłością i uwielbieniem chyli się każdy Polak, każdy obywatel Państwa Polskiego! Przed sztandarem wojska polskiego musi każdy obcokrajowiec zachować się z głęboką czcią i poważaniem!

Społeczeństwo krakowskie i społeczeństwo innych ziem polskich — jako fundatorowie tych sztandarów — darzy was miłością i pełnym zaufaniem! Społeczeństwo polskie docenia w pełni wasze wysiłki i pracę służby żołnierskiej! Społeczeństwo polskie jest też zupełnie spokojne o przyszłość Ojczyzny, zleconą waszym żołnierskim sercom i ramionom!

W dowód swego zaufania przekazuje wam, Artylerzyści, sztandary wojskowe — widome znaki Majestatu Rzeczypospolitej.

Oto — jeszcze spoczywają te sztandary przed Chrystusowym ołtarzem, w przytomności władz państwowych, społeczeństwa polskiego i w przytomności waszej, Artylerzyści! Za chwilę podniosą się. Dowódcy waszych pułków przejmą je z rąk delegata Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z najgłębszą czcią klęcząc i ślubując: „Przysięgam na wierność!“ Zobowiążą się w imieniu waszym i wszystkich następnych pokoleń waszych pułków do wiernej służby dla Polski.

Ujmiecie je mocnymi dłońmi. W waszych rękach nie zachwieją się te sztandary wojskowe, ani też z dłoni waszych nigdy nie wypadną!

Pójdą przed wami jako zew — wierność dla Rzeczypospolitej aż do ostatniego tchu w piersiach dla Jej dobra, bezpieczeństwa i chwały!

Bądźcie im wierni!

Artylerzyści!

Sztandary wojskowe, które za chwilę otrzymacie, są nad to widomym znakiem żołnierskiej prawości!

Oto spoczywają u stóp ołtarza, na którym Chrystus Pan składał się w ofierze przez ręce J. E. Księdza Biskupa Polowego, aby duchem wiary były namaszczone!

Za chwilę padną na nie krople wody święconej a J. E. Ksiądz Biskup Polowy będzie błagał Pana Boga przez zasługi Chrystusa Pana, abyście pod tymi sztandarami „zwyciężyli wszystkich swych widzialnych i niewidzialnych wrogów na tym świecie i byście po odniesionym zwycięstwie tryumfowali w niebie“ (Rituale Romanum).

Uświęcone wiarą, wasze — Artylerzyści — sztandary wojskowe pójdą zawsze przed wami jako widomy znak żołnierskiej prawości i katolickiej wiary!

Poświęcenie sztandarów wojskowych nie jest czczą ceremonią, lecz rzeczywistym i obowiązującym aktem wiary! Jeden jest święty — Bóg, jedna jest droga prawości życia — Chrystus, życie według wiary Chrystusa i Jego Boskiej nauki!

Artylerzyści!

Bądźcie zawsze prawi!

W i e r n i i p r a w i! Oto zew waszych sztandarów pułkowych!

Oto droga trudu i ofiar, ale także droga czci, chwały i droga zbawienia!

„Nic się nie bój tego, co masz cierpieć“ zapewnia was Chrystus. „Bądź wierny aż do śmierci, a dam ci wieniec żywota“ (Obj. 2,10).

A niech wam, wierni i prawi Artylerzyści, przewodzi i niech wam błogosławi Najświętsza Maryja Panna, Królowa Korony Polskiej! Amen.

---

*Ks. ****
Kapelan wojskowy.

PRZEMÓWIENIE PODCZAS UROCZYSTOŚCI WRĘCZENIA SZTANDARU ...DYWIZJONOWI ARTYLERII LEKKIEJ.

Wygłoszone dn. 26.VI. 1938 r. w N.

Na szczycie smukłej marmurowej kolumny, co się wznosi na Placu Zamkowym w Warszawie, wsparty o krzyż i dzierżąc miecz w dłoni, stoi król Zygmunt III.

Od wieków spogląda zakuty w brąz władca na swoją stolicę, od wieków swym k r z y ż e m błogosławi Polakom, od wieków m i e c z swój przeciw wrogom Polski obnaża.

Od lat, od wielu, wielu lat w samym sercu królewskiego stołecznego grodu widnieją krzyż i miecz.

K r z y ż i M i e c z — symbole dziejowego posłannictwa naszej Ojczyzny,

— związane z Polską od zarania jej państwowego bytu, złączone z Narodem poprzez stulecia jego zmagań i chwały,

— połyskujące w korowodzie polskich wojen na wszystkich polach bitewnych: od zagonów Chrobrego, poprzez Psie Pole, Lignicę, Grunwald, Warnę, Połock, Moskwę, Cecorę, Chocim, Smoleńsk, Częstochowę i Wiedeń.

K r z y ż — co w czasach niewoli, kiedy wrogowi udało się wydrzeć nam nasze narodowe proporce, stał się dla wszystkich bez wyjątku Polaków nie tylko znakiem ich wiary, lecz ich niemal jedyną narodową chorągwią.

Miecz — co niecnym zaborcom na przekór nigdy nie dali sobie wydrzeć Polacy, — trzymany mocno dłonią polskiego żołnierza podczas tułaczki w wąwozach Hiszpanii, dolinach Włoch, piaskach Egiptu, zatrutych wertepach San Domingo, — Polski Miecz, co, by jaki Feniks przeobrażał się stale, błyszcząc w rękach kościuszkowskich żołnierzy, legionistów Dąbrowskiego, powstańczych partyzantów, aż uchwycony oburącz przez Legiony Piłsudskiego, zmienił się w piorun i błyskawicę.

Krzyż i Miecz — łamiące potęgę pięcioramiennej bolszewickiej gwiazdy, idącej na czele zdziczałej watahy czerwonego barbarzyństwa.

Krzyż — jaśniejący na piersiach polskich żołnierzy i w ręku bohaterskiego kapelana Skorupki, — wyrosły nad tysiącami żołnierskich mogił, jakby jakiś graniczny słup, znaczący nowe nasze rubieże!

Miecz — spadający na wroga jak grom, spowity w laur zwycięstwa, niezawodna obrona Ojczyzny i Wiary!

I tak jak dawniej, tak i dziś idą przed Polską na dziejowym jej szlaku i zawsze iść przed nią będą:

Krzyż — jako drogowskaz ku świetlanemu jej przeznaczeniu,

Miecz — jako gwarant wolności i mocarstwowej potęgi!

Dlatego to Polski Żołnierz, co sługą jest Miecza, jest sługą Krzyża zarazem.

Dlatego to dziś w dniu święta garnizonu, my żołnierze — słudzy Miecza, stajemy w obliczu Krzyża, by kornie prosić Pana Zastępów o łaskę dla całej naszej żołnierskiej braci, szczególnie zaś dla tej naszej cząstki, jaką jest wśród nas nasz artyleryjski Dywizjon.

Dywizjonowi bowiem dziś właśnie wręczony zostanie najdroższy i najświętszy dla żołnierzy znak ich jedności i wspólnoty, znak, który odtąd stanie się duszą całej formacji, i wobec którego, jako symbolu najpiękniejszych żołnierskich cnót: honoru, męstwa i wytrwania, żołnierze Dywizjonu złożą za chwilę swe „na wierność“ ślubowanie!

Poświęcony przed kilku dniami przez Biskupa Polowego i wręczony przez Naczelnego Wodza dowódcy Dywizjonu, mieni się przed nami sztandar złotem, czerwienią i bielą. Nie był on

w bojach, ani w trudach wojennych, płaty jego nie zwisają w strzępach, jest całkiem nowy i nie ma jeszcze żadnej tradycji.

Ale dni będą płynąć za dniami, a za latami lata, odejdzie z Dywizjonu dzisiejszy żołnierz, przyjdzie inny i zajmie jego miejsce, — przemijać i zmieniać się będą żołnierskie pokolenia, pracujące i walczące w Dywizjonie ku chwale Ojczyzny.

Nie przeminie ani się nie zmieni jeno ten białoczerwony dywizjonowy Znak!

On jeden będzie świadkiem największych wysiłków, jakich wymaga od żołnierza jego służba, którą nie dla siebie żołnierz sprawuje ani dla własnej swojej korzyści, służba dla dobra innych, dla Narodu, służba o tak czystych i nieskalanych intencjach jak ta niepokalana biel na nowym sztandarze!

On — sztandar skupi przy sobie wszystkich swoich żołnierzy w chwili, kiedy wybije godzina wojny i on będzie znów świadkiem żołnierskiego utrudzenia, ofiary i tej krwi żołnierskiej przelanej w boju, krwi tak serdecznej i tak czerwonej, jak ta krwawa czerwień sztandarowej płachty!

Tak będzie trwać przez długie, długie czasy, jako świadek doli i niedoli swego Dywizjonu, głosząc wszędy o jego triumfach, bojowej sławie, poświęceniu się i oddaniu Ojczyźnie bez żadnej reszty jego żołnierzy.

I dzień po dniu, rok po roku dookoła sztandaru powstawać będzie i tradycja i legenda o żołnierskim bohaterstwie, poświęceniu i sławie.

Niechże Bóg sprawi, byście wy, Żołnierze, zdali sobie sprawę, że obowiązkiem naszym jest nie tylko największą czcią otaczać ten święty Znak, przy którym od dziś zbierać się będziemy do swej codziennej, mozołu pełnej pracy w czasie pokoju, i który nas poprowadzi na boje, jak tylko zagra wojenna pobudka,

lecz, że naszym obowiązkiem odtąd jest i będzie każdym naszym żołnierskim czynem, każdym wysiłkiem w naszej służbie żołnierskiej, a jeśli zajdzie potrzeba, to i ofiarą naszego życia i krwi dorzucać stale i bezustannie coraz to nowe i nowe wawrzyny do tego wieńca nieśmiertelnej sławy, jaki od dziś dnia powstaje i róść będzie wokoło sztandaru naszego Dywizjonu

na sławę K r z y ż a i polskiego M i e c z a,
ku większej chwale Boga i Ojczyzny!

Amen.

KS. FRANCISZEK JUSZCZYK
Proboszcz W. P.
Włocławek

O PRZYSIĘDZE WOJSKOWEJ W OGÓLNOŚCI.

Pogadanka z rekrutami.

Wstęp. Do zaszczytnej służby wojskowej zobowiązuje się każdy żołnierz uroczystą przysięgą wojskową. Przysięgę tę niezadługo złożycie.

Kto z was przysięgał w sądzie? — Ręka do góry!

Jak wyglądała przysięga w sądzie?

A więc wobec Chrystusa na krzyżu podnosiliście palce prawej ręki do góry i powtarzaliście za sędzią słowa przysięgi, że będziecie zeznawali prawdę.

Cóż to jest zatem przysięga?

Jest to wezwanie Boga na świadka, że to, co mówimy, jest prawdą.

Co zależało od waszego zeznania w sądzie?

Albo oskarżony został uwolniony, albo też został skazany na karę, albo też sprawa sporna, zależnie od waszego zeznania tak czy inaczej została rozstrzygnięta.

Od złożonej przysięgi w sądzie zależy więc nieraz dobre imię człowieka, jego wolność, a nawet jego życie.

Kiedy jeszcze składa się w życiu prywatnym przysięgę?

Składają przysięgę jeszcze nowożeńcy przy zawieraniu związku małżeńskiego.

Przysięgę składamy zatem w ważnych chwilach naszego życia.

Przysięgę składa każdy, kto obejmuje odpowiedzialne stanowisko w życiu publicznym.

Składają więc przysięgę: sędzia, urzędnik, ksiądz, lekarz, rzeczoznawca (np. chemik, rusznikarz), starosta, minister, biskup, Pan Prezydent Rzeczypospolitej.

Początek przysięgi, którą składa biskup na ręce Pana Prezydenta Rzeczypospolitej brzmi:

„Przed Bogiem i na święte Ewangelie przysięgam i obiecuję, jak przystoi biskupowi, wierność Rzeczypospolitej“.

Przysięga, którą składa Pan Prezydent na Konstytucję, zaczyna się od słów: „Świadom odpowiedzialności wobec Boga i historii za losy Państwa przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, na urzędzie Prezydenta Rzeczypospolitej praw zwierzchniczych Państwa bronić“.

Przysięgę w sposób nad wyraz uroczysty składa również i żołnierz, jako że i on zajmuje jedno z najbardziej odpowiedzialnych stanowisk w Ojczyźnie.

Czy w fabryce, w warsztacie rzemieślniczym, u gospodarza na roli może każdy wymówić pracę i pójść tam, gdzie mu się podoba?

A w wojsku, czy możecie, Żołnierze, porzucić samowolnie służbę?

W wojsku nie ma wyboru jakiegoś wygodniejszego zajęcia. Państwo zobowiązuje wcielonych w szeregi, nawet ochotników, do jednolitej służby.

Musi być pewność, że na wojsku Państwo może polegać Stąd zobowiązuje się wojsko najwyższą rękojmią, jaka istnieje, tj. przysięgą.

Cóż to jest przysięga wojskowa?

Jest to wezwanie Boga na świadka, że obowiązki nasze żołnierskie wiernie wykonywać będziemy.

Obowiązki te objęte są rotą przysięgi wojskowej, którą wyjaśnię wam w następnej pogadance.

„Rotą“ są słowa, które wypowiada się podczas przysięgi.

Przysięga wojskowa jest więc przysięgą wierności. Odnosi się ta przysięga do przyszłości, gdyż zawiera obietnicę.

Przysięgając, żołnierz mówi Ojczyźnie i przełożonym:

„Nie polegajcie na moich słowach, ale wierzcie Bogu, którym się świadczę. Jeżeli tego, co obiecuję, nie spełnię, niech mnie Bóg sądzi i ukarze!“

Oto znaczenie przysięgi wojskowej.

Każda przysięga, a więc i przysięga wojskowa jest nie tylko jakąś ceremonią, lecz jest aktem w najwyższym stopniu religijnym.

1) Przysięga wojskowa aktem religijnym.

Przez przysięgę bowiem oddajemy chwałę Bogu.

Dlaczego? Bo wzywając Boga na świadka, wierzymy, że Bóg istnieje, że jest wszystkowiedzący i nieomylnie prawdziwy.

A wyznawanie tych prawd jest aktem czci Bożej.

Stąd do przysięgi nie dopuszcza się ludzi nie wierzących.

Choć bardzo rzadko, ale i u nas w wojsku zdarza się czasem, że trafi się jakiś rekrut-bezwyznaniowiec.

Nie składa on przysięgi, lecz tylko przyrzeczenie wierności, które odbiera od niego oficer.

Nasuwa się pytanie, czy wolno składać przysięgę?

Przysięgę wolno składać, gdyż to jest najzupełniej zgodne z nauką wiary katolickiej.

Pismo św. zezwala na składanie przysięgi:

„Pana Boga twego bał się będziesz i Jemu Samemu służyć będziesz i na Imię Jego przysięgać będziesz“ (Deut. 6, 13).

Chrystus Pan powiedział: „Nie będziesz krzywoprzysięgał, ale oddasz Panu przysięgi twoje“ (Mat. V, 33).

Św. Paweł często przysięgał: „Świadkiem mi jest Bóg, że bez przestanku o was pamiętam“.

Z praktyki Kościoła Katolickiego wiadomo, że Kościół na przysięgę nie tylko zezwalał i zezwala, ale często przysięgę nakazuje i sam ją stosuje. Aby jednak przysięga była dozwolona, wymaga nauka Kościoła dotrzymania pewnych warunków.

2) Warunki przysięgi.

I tak Kościół żąda:

a) by w przysiędze wykluczone było kłamstwo.

a prawda.

Kto więc przysięga, nie mając zamiaru przysięgi wykonać, myśląc sobie: nic z tego nie będzie, — przysięga fałszywie i grzeszy ciężko.

b) Aby rzecz, do której zobowiązujemy się przysięgą, była sprawiedliwa i uczciwa, wykluczająca krzywdę.

b) sprawiedliwość.

Żołnierz zobowiązuje się przysięgą do obrony wiary i Ojczyzny. Sprawy te są największymi świętościami. Przysięga wojskowa jest więc dozwolona.

Przysięga nigdy nie zobowiązuje nas do wykonania czegoś, co jest przeciwne prawom Boskim lub prawom, wydanym przez naszą Ojczyznę.

Jak to już z samych słów roty wynika, przysięgą zobowiązujemy się tylko i wyłącznie do rzeczy dobrych, nigdy do czegoś, co jest złe, a więc co jest grzechem.

Nawet jeśli chodzi o bezwzględne posłuszeństwo nakazane żołnierską przysięgą, to i w tym wypadku żołnierzowi nigdy nikt nie rozkaże wykonać czegoś, co jest sprzeczne z prawem Boskim, czy ludzkim. „Reg. Sł. Wewn." (cz. II, 28) powiada wyraźnie: „Podwładny ma obowiązek nie wykonać rozkazu, który nakazuje dokonanie czynności, ściganej przez ustawy karne".

c) konieczność i użyteczność.

c) Aby przysięga była dozwolona wymaga Kościół słusznej przyczyny przysięgi.

Słuszną przyczyną przysięgi jest jej konieczność, lub też wielka użyteczność.

W wojsku zachodzi jej konieczność, bo dowódca musi mieć do swych podkomendnych całkowite zaufanie.

Tu znowu nasuwa się pytanie, czy wolno państwu żądać przysięgi od obywateli?

Powiedzcie mi, Żołnierze, czy obywatele praworządnego państwa są obowiązani w sumieniu słuchać nakazanych przez państwo praw?

Czy obowiązani są zatem również do składania przysięgi, wymaganej przez państwo?

Czy więc i żołnierz, jako obywatel i wzór obywatela, obowiązany jest w sumieniu do złożenia przysięgi, wymaganej przez ustawę?

Żołnierz, uchylający się od złożenia przysięgi, albo składający ją tylko dla oka, bez zamiaru jej wykonania, grzeszy ciężko.

W pierwszym wypadku uchyla się od uroczystego wyrażenia chęci niesienia swej pracy dla dobra ogółu, do którego każdy przyczyniać się powinien stosownie do stanowiska, na którym go Bóg postawił.

Składający zaś przysięgę jedynie dla ludzkiego oka, wzywa Boga tylko fikcyjnie, i to chyba tylko po to, żeby Bóg był świadkiem jego fałszywego świadectwa.

Wreszcie do tego, by przysięga była dozwolona, wymaga Kościół, *należytej formy* ze względu na cześć Boga. **3) Ceremoniał przysięgi wojskowej.**

Wojsko składa przysięgę w formie uroczystej.

Przysięga połączona jest z uroczystym nabożeństwem i kazaniem.

Przysięgę odbierają od żołnierzy duchowni odnośnych wyznań.

Tylko w braku tych duchownych, odbierają przysięgę oficerowie.

Do przysięgi staje każdy żołnierz z głową odkrytą.

Czy wojsko staje kiedy z głową nakrytą w kościele? Kiedy?

Jako poczet lub warta honorowa przy sztandarze, przy Bożych Grobach, podczas Rezurekcji, w czasie uroczystości Bożego Ciała, lub uroczystości żałobnych.

Dlaczego do przysięgi staje żołnierz z głową odkrytą?

Na znak szczególnego uszanowania dla Boga, wzywanego na świadka.

Przez to każdy żołnierz chce niejako wyrazić: Tu Boże masz moją głowę, jeżeli nie dotrzymam przysięgi!

Podnosimy prawą rękę w górę. Dwa palce skierowane są na dół, trzy zaś do góry.

Co oznaczają dwa palce skierowane na dół?

Oznaczają one ciało i duszę.

A, co oznaczają trzy palce wzniesione do góry?

Oznaczają Boga, w Trójcy św. Jedynego.

Potem powtarza każdy żołnierz słowa odczytywanej przysięgi.

Nieraz myśli sobie żołnierz: Mnie przysięga nie obowiązuje, gdyż ja nie pamiętam, czy dobrze powtarzałem wszystkie słowa przysięgi!

Czy może się tłumaczyć żołnierz w ten sposób:

Mnie rozkaz nie obowiązuje, bo nie powtarzałem go za szefem kompanii?

Dlaczego nie może się tak tłumaczyć?

Bo słowa rozkazu słyszał, wiedział, że to był odczytywany rozkaz dowódcy.

Trudno przypuścić, żeby się znalazł taki rekrut, który by nie powtarzał słów roty, podczas przysięgi żołnierskiej. Ale gdyby

nawet i znalazł się taki, to czy uczynił to nieświadomie, czy też świadomie — przysięga i jego zobowiązuje, gdyż samo już podniesienie ręki do przysięgi, a nawet sama obecność w szeregu przysięgających w czasie odczytywania roty, jest znakiem składania przysięgi, którą żołnierz słyszy i rozumie.

Jakkolwiek żołnierz, nie wymawiający słów przysięgi, zwodniczo i grzesznie postępuje, ma on przysięgi dotrzymać.

To strona religijna przysięgi.

Jak widzicie, jedna świętość, która nas zobowiązuje do wykonania przysięgi, to, wezwany na świadka, Bóg Wszystkowiedzący.

4) Znaczenie sztandaru wojskowego.

Druga świętość — to sztandar wojskowy.

Powiedział Marszałek Piłsudski te słowa:

„Sztandar wojskowy winien być świętością najwyższą, punktem zbornym dla walecznych, symbolem skupienia i wytężenia sił, męstwa i poświęcenia, bodźcem i podnieceniem do najwyższego wysiłku dla żołnierza w boju, gdy mu ramię zemdleje, oczy mgła znużenia przesłoni i duch osłabły się ugnie" (22.XII.1913 r.).

Na sztandar wojskowy składa żołnierz przysięgę. Jak krzyż jest znakiem wiary chrześcijańskiej, tak sztandar jest znakiem całej Ojczyzny, wspólnej Matki wszystkich żołnierzy.

W sztandar owija Ojczyzna trumnę swoich wielkich synów, jak matka chustą swą otula śpiące dziecię!

Kto to ofiarowuje sztandar pułkowi?

Sztandar ofiarowuje wojsku społeczeństwo w dowód wdzięczności.

Co zatem mieści się w sztandarach wojskowych?

Sztandar wojskowy — to symbol tego, co jest najwyższą ozdobą żołnierza, tj. wierność.

Można porównać sztandar wojskowy do matki pszczół w ulu.

Co czynią pszczoły, gdy matka wyleci z ula?

A, co się dzieje z rojem, gdy matka zginie?

Co się dzieje z pułkiem, gdy traci sztandar?

Obowiązkiem więc żołnierskim jest bronić sztandaru do ostatniego tchu w piersiach.

Już w zamierzchłych czasach posługiwało się wojsko znakami. Początkowo garść siana, lub słomy zatknięta na wysokim drągu była punktem zbornym dla tych, którzy szli do boju. Koło znaków swoich skupiali się Egipcjanie, Persowie, Żydzi. Rzymscy żołnierze skupiali się dookoła orłów cesarskich.

Po raz pierwszy godło chrześcijańskie zjawia się na sztandarach żołnierzy cesarza Konstantyna Wielkiego w zwycięskiej bitwie z Maksencjuszem (312 r.). Podaje pisarz Euzebiusz, powołując się na zaprzysiężone zeznanie cesarza Konstantyna, że cesarz wraz z całym otoczeniem pogańskich żołnierzy ujrzał przed ostateczną rozprawą z Maksencjuszem, nad zachodzącym słońcem, świetlany krzyż i słowa: „W tym znaku zwyciężysz!"

Następnej nocy ukazał mu się we śnie Chrystus z takimże znakiem i, na zadatek pomyślnej walki, polecił go użyć jako sztandaru wojennego. W istocie, skoro dzień zaświtał, żołnierze sporządzili z rozkazu cesarza odpowiedni obraz i ozdobili nim chorągiew zwaną „Labarum". I z tym znakiem idąc w bój, cesarz Konstantyn pobił na głowę swego przeciwnika.

Wojska polskie, będące obroną wiary i Ojczyzny, walczyły zawsze pod sztandarami z wizerunkiem Jezusa Chrystusa, Matki Bożej, lub Świętych Pańskich. Tak jest i po dziś dzień. Sztandar wojskowy zazwyczaj i dziś ma na swym płacie obraz Matki Bożej, lub Świętych.

Czym jest sztandar wojskowy, oceniało się w okresie niewoli lub w dniach klęski.

W prawosławnej katedrze kazańskiej w Petersburgu wisiały nasze bojowe sztandary, zabrane po upadku listopadowego powstania. Ściskało się Polakowi serce na ich widok, bo w nich widział krwawe wspomnienia walk powstańczych.

Sztandary powstańcze postrzępione, pokrwawione ukrywano w Polsce jako świętość. Pokazywano je sobie w wielkiej tajemnicy.

Wstrząsający widok przedstawia obraz pt. „Palenie sztandarów wojskowych".

Oto w odwrocie spod Moskwy w 1812 r. cesarz Napoleon kazał spalić tak drogie mu sztandary swej wielkiej armii, które były świadkami tylu jego zwycięstw.

Wśród drżących z zimna towarzyszy broni stoi Napoleon nad ogniskiem, nad którym chylą się kolejno sztandary na spalenie. Za każdym pochyle-

niem sztandaru w ogień Napoleon i obecni generałowie salutują sztandar. a mały dobosz skostniałymi od zimna palcami bije werbel i powtarza przy spaleniu każdego sztandaru imię pierwszego grenadiera Francji, de Latoura. dodając: „Poległ na polu chwały!“ — tak jak przy apelu poległych!

Sztandar wojskowy jest poświęcany niezwykle uroczyście.

Kto poświęca sztandar wojskowy?

Podczas poświęcenia sztandaru wymawia ks. Biskup następujące słowa:

„Weźmij ten sztandar, uświęcony błogosławieństwem niebios. Niech on będzie postrachem dla wrogów ludu chrześcijańskiego, i niech Bóg udzieli ci łaski Swojej, abyś w Jego Imieniu i ku Jego czci, nietknięty i bezpieczny, z tym sztandarem gromił potężnie szyki nieprzyjaciół!“

Po poświęceniu sztandaru wręcza go ks. Biskup tzw. „rodzicom chrzestnym“, najczęściej jego fundatorom (zwykle obywatelom miasta, powiatu itp.); ci znowu wręczają go przedstawicielowi Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Przedstawicielem tym jest zazwyczaj jeden z wyższych wojskowych, a więc Pan Marszałek, Pan Minister, lub któryś z generałów.

Delegat Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, odebrawszy z rąk fundatorów sztandar, wręcza go klęczącemu dowódcy formacji, który go całuje i oddaje następnie chorążemu.

Wróćmy teraz do ceremoniału przysięgi.

W czasie przysięgi wojskowej występuje delegacja rekrutów i zbliża się do sztandaru. Wydelegowani rekruci kładą na sztandarowym płacie palce, składając przysięgę wraz z wszystkimi rekrutami. Delegaci po przysiędze sztandar całują.

Jak wiecie sztandar wojskowy wynosi poczet sztandarowy w towarzyszeniu kompanii honorowej, przy dźwiękach hymnu narodowego „Jeszcze Polska nie zginęła!“ Oddziały prezentują wówczas broń, a żołnierze nie będący w szeregu przyjmują postawę zasadniczą i oddają należne honory.

Z tego coście słyszeli o sztandarze wojskowym, przekonaliście się, że ten sztandar jest świętością dla żołnierza.

5) Obowiązek dochowania wierności przysiędze.

Przysięga złożona wobec Boga Wszystkowiedzącego i na sztandar wojskowy jest najmocniejszym zobowiązaniem!

Żołnierz uczciwy wypełni przysięgę z a w s z e!

Jak długo obowiązuje nas dochowanie przysięgi wojskowej?

Czy w rezerwie nie obowiązuje już przysięga?

Jak długo trwa obowiązek służby w rezerwie?

(Do 40 roku życia).

A, czy wolni jesteście od dochowania wierności przysiędze w pospolitym ruszeniu?

Jak długo trwa obowiązek służby w pospolitym ruszeniu?

(Do 50 roku życia).

Podczas wojny czeka was jeszcze obowiązek służby pomocniczej do lat 60.

Tak więc obowiązek wierności przysiędze trwa do lat 60, a miłość Ojczyzny ma trwać c a ł e ż y c i e.

Dochowanie wierności przysiędze obowiązuje żołnierza również podczas pobytu w n i e w o l i.

Jak ten, kto składa przysięgę bez zamiaru jej wykonania, jest krzywoprzysięzcą, tak samo i ten, kto jej nie wykonuje, łamiąc przysięgę, jest również krzywoprzysięzcą.

Dla krzywoprzysięzców ma świat tylko pogardę. Ludzie pokazują ich palcami i szepczą sobie: To krzywoprzysięzca!

Krzywoprzysięstwo było uważane przez wszystkie ludy za ohydną zbrodnię, którą karano z całą bezwzględnością.

Egipcjanie karali śmiercią wiarołomców.

Rzymianie nazywali przysięgę „Sacramentum" i uważali ją za rzecz świętą Wyłamywanie się spod przysięgi było dla nich ohydą

Pisze słynny pogański pisarz Cicero: „Prócz kary Bożej, jaka spada na krzywoprzysięzców, tj. odrzucenia, ściga ich jeszcze hańba ze strony ludzi" (II Leg., n. 22).

Dante, poeta włoski, w swoim wspaniałym dziele pt. „Boska Komedia", („Piekło"), umieszcza krzywoprzysięzców w najniższym kręgu piekła.

W Polsce tak prawo cywilne jak i wojskowe karze bardzo surowo krzywoprzysięstwo.

Bóg również karze krzywoprzysięzców i to nieraz już w tym życiu.

W Anglii wystawiono pomnik ku uwiecznieniu zdarzenia, w którym krzywoprzysięstwo zostało ukarane nagle i z wielkim rozgłosem. Rzecz się tak miała:

Pewna niewiasta kupiła jarzyn. Sprzedająca kobieta widząc, że kupująca nie płaci należytości, upomniała się o należne jej kilkanaście groszy.

— Niech mnie Bóg nagłą śmiercią ukarze, jeżelim nie zapłaciła — rzekła kupująca.

I w tej chwili upadła i skończyła życie.

Sprowadzono urzędników, którzy znaleźli w ręce tej nieszczęśliwej pieniądze, na które się przysięgała, że zapłaciła.

Rząd kazał wystawić pomnik na tym samym miejscu, gdzie kara Boża spotkała tę niewiastę. Pomnik ten był odstraszającą przestrogą przeciwko krzywoprzysięstwu (Noël „Nowy Wykład Katechizmu", t. IV, str. 20).

Żołnierz-chrześcijanin zawsze umiał dochować swojej przysięgi. Nawet dla żołnierzy pogan przysięga była świętością.

Jeden z takich przykładów znajduje się w historii pierwszej wojny punickiej, którą bardzo dawno temu prowadzili Rzymianie z położonym po drugiej stronie Morza Śródziemnego, na wybrzeżu Afryki, państwem kartagińskim

Wódz naczelny wojsk rzymskich imieniem Regulus dotarł z wojskiem swym do Afryki. Tu jednak wojsko rzymskie zostało na głowę pobite, a sam wódz naczelny Regulus dostał się do niewoli.

Nękany przez Kartagińczyków przesiedział Regulus 6 lat w więzieniu.

Wojna toczyła się tymczasem dalej ze zmiennym szczęściem. Kiedy zwycięstwo zaczęło się przechylać na stronę Rzymian, Kartagińczycy zmęczeni wojną, zapragnęli zawrzeć pokój.

W tym celu wysłali do Rzymu Regulusa.

Nim jednak wyjechał on z Kartaginy, musiał zobowiązać się uroczystą przysięgą, że wróci, jeśli nie uda mu się zawrzeć pokoju.

Regulus przybył do Rzymu. Nie doradzał jednak rodakom swoim zawarcia pokoju, lecz zachęcał ich do dalszego prowadzenia wojny, biorąc pod uwagę wyczerpanie Kartagińczyków.

Pod wpływem rady Regulusa postanowili Rzymianie prowadzić wojnę dalej, Regulusa zaś prosili, by pozostał w Rzymie. Ale próżne były ich prośby.

„Wiem — mówił Regulus — jakie tortury czekają mnie w Kartaginie po moim powrocie. Lecz ja nie boję się męczarni katów tyle, ile przekleństwa złego czynu, tj. złamania przysięgi, przekleństwo to bowiem szłoby za mną aż do grobu!"

Wśród powszechnego płaczu mieszkańców Rzymu wsiadł Regulus na okręt i odjechał do miejsca swej niewoli, do Kartaginy. Tu umęczono go w straszny sposób.

Tak umarł dzielny wódz, Regulus, który dotrzymał przysięgi danej wrogom i który świętości tej przysięgi poświęcił wszystkie swoje osobiste korzyści, wolność i życie.

A był to poganin!

Nadejdzie niedługo dla was ta uroczysta chwila przysięgi. Wnioski.

Przez przysięgę staniecie się pełnowartościowymi żołnierzami.

Poczujecie wyższą siłę w sobie, otrzymacie jak gdyby niezmazalne znamię polskiego żołnierza na całe życie.

Przysięgę wojskową składali wasi poprzednicy w żołnierskim mundurze.

Składali ją i pierwsi żołnierze zmartwychwstałej Polski. którzy bili się w Legionach, składali ją i ci, co podczas wojny światowej służyli w armiach zaborczych, a potem wstąpili w szeregi wojska polskiego.

Podnosili i oni do góry swoje ręce okryte bliznami z wojny.

Serce biło im radośnie, w oczach zabłysła niejednokrotnie łza, bo oni stawali do służby już w polskich szeregach, jako synowie wolnej Ojczyzny.

Niech i ta wasza przysięga, którą wkrótce złożycie, płynie nie tylko z waszych ust, ale i z waszych serc i zwiąże was z Ojczyzną naszą dozgonnym węzłem!

(Zakończyć pogadankę hymnem „Jeszcze Polska nie zginęła“.)

Dyspozycja pogadanki.

Dyspozycja

Wstęp.

1) Przysięga wojskowa aktem religijnym.
2) Warunki przysięgi:
   a) prawda,
   b) sprawiedliwość,
   c) konieczność i użyteczność.
3) Ceremoniał przysięgi wojskowej.
4) Znaczenie sztandaru wojskowego.
5) Obowiązek dochowania przysięgi wojskowej.

Wnioski.

Kapelan wojskowy wybrany posłem na Sejm.

Kpl. ks. dr Władysław Padacz, naczelny kapelan Legii Akademickiej został dn. 6 listopada b. r. wybrany w okręgu wyborczym Warszawa-Praga posłem na Sejm, otrzymując największą ilość głosów spośród wszystkich kandydatów, wystawionych w tym okręgu

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Arcybiskup Lyonu odznaczony medalem wojskowym.

Wśród uroczystości, związanych z 20 rocznicą zawieszenia broni i obchodzonych w całym świecie, specjalnie oryginalnego charakteru nabrały uroczystości w Lyonie.

Przed defiladą oddziałów wojskowych dowódca okręgu lyońskiego korpusu, gen. Touchon na placu rewii wobec formacyj prezentujących broń udekorował „Medaille Militaire" arcybiskupa Lyonu, ks. kardynała Gerliera, który podczas światowej wojny pełnił służbę na froncie jako podoficer sanitarny.

W myśl dyrektywy J. E. Księdza Ordynariusza Polowego W. P., dział nieurzędowy „Rozkazu Wewnętrznego Biskupa Polowego W. P.":

„ma to być forma wypowiedzenia się tych (kapelanów wojskowych), *którym własne przeżycia i przemyślenia nasunęły pewne wątpliwości do wyjaśnienia, lub też dały pewne pomysły do zrealizowania. Ma to być środek za pomocą którego, my, idący naprzód w jednym szeregu i pracujący przy jednym warsztacie, będziemy mogli pomówić ze sobą o życiowych możliwościach ulepszenia metod wspólnej pracy i udoskonalenia jej narzędzi" (Rozk. Wewn. Nr 1/36. poz. 1).*

W związku z powyższym, Redakcja oświadcza, że wszystkie prace, zamieszczane w nieurzędowym dziale „Rozkazu Wewnętrznego" mają charakter nie instrukcyjny, lecz tylko i wyłącznie dyskusyjny, z czego wynika, że autorzy tych prac są odpowiedzialni za poglądy w nich wyrażone.

Adres redakcji i administracji:
Warszawa, ul. Miodowa 26. Polowa Kuria Biskupia. Telefon 12-07-22
Konto P.K.O. 30.240.

Za redakcję: Ks. ALEKSANDER GOGOLIŃSKI - ELSTON, kapelan W. P.

Główna Drukarnia Wojskowa. 1938 r. — Nr 7766—500.